
భారత నీతి కథలు

ఉభయభాషాప్రపీఠ :

చిన్న ము రా మ య్య చౌ ద రి

నిజామియా పబ్లికేషన్సు
హైదరాబాదు

కాపీ నెటు]

1957

[కె : డ 0-10-0

వి ష య సూ చి క

1. శంఖ - లిఖతులు	...	1
2. పూజని - బ్రహ్మదత్తులు	...	3
3. నక్క - పులి	...	7
4. మూషిక - మార్జాలములు	...	12
5. కపోతము - కిరాతులు	...	16
6. గృధ్ర - జంబుకములు	...	20
7. గౌతమ - నాడీజంఘలు	...	27
8. విశ్వామిత్ర - చండాలుడు	...	40
9. పర్వత - నారదులు	...	48

1. శంఖు - లిఖితులు

ఒక యడవిలో శంఖుండు లిఖితుండు నను నన్న దమ్ములు తపము చేసికొనుచుండిరి. వాడున్న తపోవనము రకరకములైన ఫలవృక్షములతో కళకళలాడుచుండెను. పద్మవాడగు శంఖుండు దండటికి పెద్దయై బుద్ధులు గలపు చుండెను. లిఖితుండు తన యన్న కనుసన్నలలో వినయముతో మెలగుచుండెను. అన్నకు తమ్మునిపై నంతతులేని ప్రేమ. అతని యాజ్ఞ లేక ఆ వనముతో ఆ కల్లాడదు.

ఒకనాడు శంఖుండు లేని సమయమున లిఖితుండు ఒక చెట్టునందు ఆరంబండిన పండ్లను జూచెను. నోరూరి రెండు పండ్లను గోసికొని యింటికి తెచ్చుకొని తినబోవుచుండెను. ఆ సమయమునకే శంఖుండు డింటికి వచ్చెను. తమ్ముని జూచి “నీ కీ పండ్లక్కడి” వని యడిగెను. లిఖితుండు జరిగిన సమాచారము జెప్పెను. “నేను లేనపుడు చెప్పకుండ పండ్లుగోసికొనుట దొంగతనము కాదా” యని శంఖుండు డనెను. “తొందరపడి తప్పుచేసితిని. తగిన శిక్ష విధింపు”డని భయముతో వినయముతో లిఖితుండు పలికెను. “శిక్ష విధించునది నేనుకాదు. రాజుకడకు బోయి నీవు చేసిన తప్పులను చెప్పుము. అతడు నీకు దగిన శిక్ష విధించును” అని శంఖుండు డాజ్ఞ యిచ్చెను.

అన్న చెప్పినట్లుగా తమ్ముడు డాదేశము నేలెడి రాజు నొద్దకు బోయి తాను చేసిన తప్పును జెప్పెను. “చేసినది

దొంగతనము కావున దొంగలకు విధించెడి శిక్ష విధింపు”మని యాతని ప్రార్థించెను.

లిఖతుఁడు చాలా మంచివాఁడు. చేసిన నేరమునకు క్రూరమైన శిక్ష యతఁ డనుభవింప వలసి యుండెను. రాజతనిని పూజనీయుఁడని తలఁచెను. అతఁడు లిఖతునితో “మహాత్మా! మీవంటి పుణ్యాత్ములకు శిక్ష విధించి పాపము మాట గట్టుకొనలేను. చేసిన దోషమునకు శోకించుచుంటిరి. పశ్చాత్తాపముతో మీ పాపము నశించినది. ఇక పొం”డని ప్రార్థించెను.

లిఖతుఁడు రాజు చెప్పిన మాటల కొప్పుకొనలేదు. “దోషులను శిక్షించుట రాజధర్మము కావున తనకుఁ దగిన శిక్ష విధింపు”మని రాజును బలవంత పెట్టెను. రాజు చేయు నదిలేక లిఖతుఁడు చేసిన నేరమునకు కరములు నలుపుటయే తగిన శిక్ష యని నిర్ణయించెను. రాజుగారి ఆనతి చొప్పున రాజభటు లాతని చేతులు నడికిరి. లిఖతుఁడు చలింప లేదు. బాధ పొందలేదు. రాజ శిక్ష ననుభవించి యన్న కడకుఁ బోయి తన మొడిచేతులను జూపెను. తగిన శిక్ష ననుభవించితి నని యానంద ముండెను.

శంఖుఁడు తన తమ్ముని సత్ప్రవర్తనకు లోలోపల నుప్పొంగిపోయెను. “తప్పుచేసినందుకు తగినశిక్ష ననుభవించి పుణ్యాత్ముఁడ వైతివి. నీవలన మన కులమంతయు తరించినది. నీవు పోయి బాహుదానదిలో స్నానముచేసి ర”మ్మని తమ్మునిఁ బంపెను.

లిఖతుఁడు నడికిఁబోయి స్నానము చేయుచుండఁగా నతని చేతు లెప్పటివలె మొలచివచ్చెను. అతఁ డానందముతో నన్నకడకు పరుగిడిపోయి తన చేతులను జూపెను.

శంఖుఁడు లిఖతుని జూచి “తమ్ముడా! దీనికాశ్చర్యపడనేల? నీ పుణ్యబుద్ధికి దేవుఁడు మెచ్చుకొని చేతు లిచ్చినాఁడు. నీవు పవిత్రుఁడవని లోకమున కర్థమైనది. నీకు శిక్షనిధించిన రాజుకూడ పుణ్యాత్ముడై ప్రసిద్ధిపొందినాఁడు. ఎవరి విధులను వాడు నెరవేర్చుకొనుటకంటె లోకమందు గొప్ప పుణ్యమేదియూలేదు.” అని పలికి, తమ్ముని గౌరిలింపుకొని యానందించెను. అప్పటినుండి వారి పుణ్యచరిత్రము లోకమున ప్రసిద్ధిపొందెను.

క్రమశిక్షణను పాటించుటకంటె మించిన పుణ్యము మఱొకటి లేదు.

2. పూజని - బ్రహ్మదత్తులు

పూర్వము బ్రహ్మదత్తుఁడను రాజుండెను. అతని యంతిపురములో గోర్వంక యొకటి నివసించుచుండెను. దానిపేరు పూజని. అది కమ్మని గొంతొళ్తో తియ్యని పలుకులతో ముద్దుముద్దుగా సుమ్రలు చెప్పుచుండెను. దాని నందఱు నల్లారుముద్దుగాఁ జూచుచుండిరి. అది చాల

రోజులకు పదప గ్రుడ్లు పెట్టి పొదిగి పిల్లను జేసెను. ఆ రోజుల లోనే రాజుగారి కొడుకొకడు పనివాడుండెను. గోర్వంక తన పిల్లకుఁ దెచ్చిన పండ్లలో మేలేర్చి యా పిల్లవానికిచ్చుచుండెను. పండ్లు దినుటకై వచ్చిన బాలుడు గోర్వంక పిల్లతో నాడుకొనుచుండెను. పక్కిపిల్లకు తెక్కలు వచ్చుచుండెను. బాలుడు పెద్దవాఁడగుచుండెను.

ఒకనాఁడు పూజని ఫలములకై పొలములకుఁబోయెను. అపుడే రాజపుత్రుని బెంచెడి దాదికూడ పనియుండి యెచటితో పోయెను. ఆ సమయమున రాజకుమారుఁడు గోరువంకపిల్లతో నాడుకొనుచుండెను. అది యతనికి దొరకకుండ నెగురుచుండెను. రాజపుత్రునికి కోపమువచ్చి దానిని బట్టుకొని తలఁ బగులఁ గొట్టెను. అది విలవిల తన్నుకొని మరణించెను.

పూజని యెప్పటివలె తన బిడ్డకును రాచబిడ్డకును పండ్లు తెచ్చెను. పిల్లల కిచ్చుటకై లోనికరిగెను. తలపగిలి నెత్తుటిమడుగులో తడిసి మడిసియున్న తనబిడ్డను జూచెను. దాని కడుపు తఱుగుకొనిపోయెను. గుండె లవిసిపోయెను. కన్నీరు మున్నీరుగా విలపించెను. అచటివారివలన రాచ బిడ్డ తన బిడ్డను జంపెనని తెలిసికొనెను. రాజసుతుఁడు చేసిన రక్కసి చర్యకు దాని కంతులేని కోపము వచ్చెను.

“నేను దెచ్చినఫలములలో మేలేర్చి రాజసుతునికిచ్చి కన్నబిడ్డకంటె నెక్కువగాఁ జూచుకొంటిని. చేసిన మేలుకు ఫలముగా నా కీ బాలుడు కీడొనరించెను. రాచవారు త్రాచుఁబాముల వంటివారు స్వాములతో చెలిమి పాము

లతో చలగాటమైనది. పగతో మదముతో రాచజాతి పాప జాతిగా బ్రదుకుచుండును. నాకిక వీరితో స్నేహ మినాటి తోఁ దీఱినది. అన్యాయముగా నా పిల్లను జంపినందుకు ప్రాయశ్చిత్తము చేసెదను” అని తలపోసి పూజని సమయము కొఱి కెదురు చూచుచుండెను.

ఇంతలో రాజకుమారుఁ డెప్పటివలె మచ్చికతో నచటికి వచ్చెను. పూజని యతని కన్నులకు తిన్నగా నెగిరి కనుగ్రుడ్లు పోవునట్లు గోళ్ళతోఁ జీరెను. ముక్కుతోఁ బొడిచెను. వెంటనే మింటికి రివ్వున నెగిరిపోయెను.

అది ఆకసమున నిలిచి బ్రహ్మదత్తుని బిలిచెను. “రాజా! నీ బాలుఁడు నా పాపను జంపి పాపమొనర్చినాఁడు. దానికిఁ దగిన ప్రతిఫల మనుభవించినాఁడు. ఇందు నాదోషము వీసమును లేదు. ప్రతిక్రియ మాత్రమే చేసితిని. అందు వలన నాకు పాప మంటదు” అని పలికెను.

బ్రహ్మదత్తుఁ డామాటలు విని “పూజనీ! నీ వన్నది నిజము. నీలో లోపములేదు. నీ విఠటినుండి పోవుటకు నామనసు బాధపడుచున్నది. మన మెప్పటివలె కలసి యుండము. పిల్లవాఁ డతని తప్పునకుఁ దగిన శిక్ష ననుభవించి నాఁడు. అందుకు నేను దిగులొందను. నీ విచట నిలుపు”మని నేర్పుతో నోర్పుతో మాటాడెను.

ఆ మాటలు పూజని విని “రాజా! పరులచే బాధ నొందినవాఁడు పగదీర్చుకొనుటకే ప్రయత్నించు చుండును. నీకు నే నపకాఠము చేసితిని, నీ వసలే రాచవాఁడవు. నిన్ను

నమ్మి. నీచెంత నే నెట్లు నివసించును? నీ పింతమాటలు మాను”మని బదులాడెను.

రాజు దానిపలుకులకు అలుకసెందలేదు. “పూజనీ! చేసినదానికి మాటుచేసితివి. అంతటితో పగ తీరినది. మరల మన మెప్పటివలె కలసిమెలసి యుండము. మేలు మఱచి కీడుమాత్రమే గుర్తించుకొనువారు తుచ్చులు. నీ చక్కని గుణములు నన్నాకర్పించినవి. అందువలన నిన్నుండుమని యడుగుచుంటి”నని పలికెను.

పూజని రాజుచేయువాదము నాదరింపలేదు. అతనితో “రాజా! నెయ్యము చెడి కయ్యములోఁ బడితిమి. మనస్నేహ మింక నదుకుపడదు. తియ్యని మాటల మోసపోయి పగను మఱచి యేమటియున్నచో చావో కీడో యేదో యొకటి మూడును. ప్రానిలో నిప్పున్నట్లు మనసులో పగ దాగి యుండును. తలిదండ్రులను, సంతానమును, సోదరులను, మిత్రులను గూడ పూర్తిగా నమ్మియుండరాదని పెద్దలు చెప్పుదురు. ఇంక మనసులో కసియున్నవారి నెవరు నమ్ముదురు? నీ తేనెమాటలకు నేను మోసపో”నని మిన్నకుండెను.

ఆ పలుకులకు రాజు డిలికిపడెను. కాని శాంతమును కోలుపోలేదు. మరల నతఁడు పూజనితో “మేలుగీళ్ళు కాలవశమునఁ గలుగుచుండును. మన ప్రయత్నముల వలన నేమియు జరగవు. ఇంత యెఱిగిన నేను నీ మే తెట్లు మఱతును? నీవు నన్నెడఁబాసి పోవుట నహింసలే”నని తిన్నని యెలుఁగుతో మన్ననమీఱ మాడ్చలాడెను.

పూజని యాతని మెత్తని పలుకులలోని యటుకను గ్రహించినది. రాజా! సముద్రములో బడబాగ్నివలె నీ చల్లని మాటలలో పగ ఉడికిపోవుచున్నది. ఇంత యెఱిగిన నేను నీ చెంత కెట్లువత్తును? ఇంక నాయాశ విడుపు'మని తన యిచ్చవచ్చిన చోటి కెగిరిపోయెను. నిశ్చింతగా జీవించుచుండెను.

తగనివారితో స్నేహము ప్రమాదకరమైనది.

3. నక్క - పులి

పురిక యను పురములో పొరికుడను రాజుండెను. అతడు కోపతాపములతో పాపకర్మము లెన్నియో చేసెను. కొన్నాళ్ళ కతడు మరణించి నక్కయై పుట్టెను. అదృష్టవశమున ఆ నక్కకు పూర్వజన్మ చరిత్ర గుర్తుండెను. తొలి పుట్టువున చేసిన పాపములచే తన కీ నక్కపుట్టుక ప్రాప్తించినదని తెలిసికొని కలఁతనొందెను. హింసచేయుట విసర్జించెను. మాంసము దినుట మానెను. అడవిలో చాలిపడిన పండ్లు పత్రములు ఓగిరముగా నారగించుచుండెను.

దాని వినయము, నియమము తక్కిన నక్కల కెగతాళిగాఁ దోచెను. అవి మాంసమును జూపి దాని కాసపెట్టినవి. తినుమని ప్రోత్సహించినవి, అది వినలేదు. నియమమునుండి

తొలగలేదు, కొలది రోజులలో దాని పేరు వనమంతట
మారుమోగెను.

ఆ యడవిలో నొక పులి యుండెను. అది అందలి
మృగము లన్నిటికి మేటి. నక్కవిషయమును తక్కిన
మృగములు దానితో చెప్పెను. పులి కుతూహలపడి దానిని
బిలిపించెను. నక్క యక్కడకు వచ్చి తనను బిలిపించిన
కారణమేమని పులిని వినియముతో నడిగెను.

పులి దానితో “నీవు మంచివాడవని వింటిని.
నీ చెలిమికోరి పిలిపించితిని. నన్ను క్రూరుడని లోకము
వాకొనుచున్నది. నీ చెలిమి నన్నీ నిందనుండి తొలఁచునని
తలఁచుచున్నాను. నీ యిచ్చవచ్చినట్లు నన్ను శిక్షించి
రక్షించు”మని ప్రార్థించెను.

ఆ మాటలకు నక్క నొచ్చుకొనెను. అది పులితో
క్షుద్రజాతిని నన్నింత పెద్దచేయుట తగదు. నీవు మా కేలి
కవు. నీ యాజ్ఞచొప్పున నడచుకొనుట మా ధర్మము. కాని
నాకు సుఖములపై నాసక్తిలేదు. అందుచే నీ వచనములు
నాకు రుచింపవు. బాగోగులు నాకు తెలిసినంతవఱకు
నీ కెఱిగింతును. నీ వద్ద నా పెద్దటికము చూచి ప్రాత
సేవకులు రోత చెందుదురు. అసూయతో నలమఱింతురు.
కల్లబొల్లుమాటలు కల్పనచేయుదురు. వానినెల్ల నీ యుల్ల
మున చేరసీక నన్ను మన్నన చేయవలయును. నా మాట
పాటింపవలెను. నా నీతిబోధల ననుసరించి ప్రవర్తింతునని
ప్రతిపదేయుము. అట్టెన నీ యాన తలదాల్తునని పలికెను.

పులి దానిపలుకుల కియ్యకొని వల్లెయని ప్రతిన సేసెను. నాటనుండి నక్క చక్కని మార్గమున పులిని నడపుకొను చుండెను. దాని మందిరమునకు సమీపమునందే నిలయ మేర్పరచుకొని నివసించు చుండెను. నానాటి కా రెంటికి చెలిమి బలిమి యధికమయ్యెను. మనసులలో, మాటలలో, చేతలలో పొటపు లవి యెఱుంగవయ్యెను.

కొన్నాళ్ళకు నూతన సేవకుని పెద్దటిక ము ప్రాత సేవకు లకు వెగటయ్యెను. రాజు తమమీఁద నాదరము చూపుట లేదని క్రోధముతో నవి క్రుళ్ళుచుండెను. “ఆడలేక మద్దెల మీఁద పడినట్లు” వాని కోపము నక్కపై పడెను. దానిని మట్టుపెట్టవలయునని కుట్రలు పన్నసాగెను. పులి నమలెడి పలలములో మేలైనదానిని దాని నిలయమునుండి తొలగించి నవి. నక్కయింటికి గొందిపెట్టి యందు చేర్చినవి. మాంస ములో కొంత యంశము లోపించుటను గోమాయువు గమనించినది. భక్ష్యపదార్థములు రక్షించుటలో నది ప్రమాదము నొందుటలేదు. ఈనాటి కీ పొరపాటు జరిగినది. మాంస మెవరో మ్రుచ్చిలించిరని దాని యూహ. పెంటనే శార్దూల మున కీ సంగతి నెఱిగించెను. పులి చోరుల సరయుడని తగువారిని నియమించెను.

“కీలెఱిగి వాత పెట్టవలె”నని మిగిలిన మృగములు వేచియుండెను. అవి మాంసము వెదకునట్లు నటించినవి. పులిని దీసికొని నక్కయింటికి పోయినవి. దాచియుంచిన మాంసమును జూపినవి.

అవి పులినిజేరి “స్వామీ! నక్క యెక్కడ! వ్రత మెక్కడ! తాను మాంసము తినదట! ఆకులతో అలము లతో పొట్టపోసికొనునట! ఇట్టి వింత లెందైన వింటిమా! కంటిమా! ఇది మనలను బేలుపుచ్చినది. మాంస మపహరించిన యీ నక్క యెంత పాపకర్మమైనను చేయఁగలదు. ఇది నాలిముచ్చు. దీనిశీలము ‘పిల్లిశీలము’, జపము ‘కొంగ జపము’. కపటధర్మ మవలంబించినది. దీనిని నమ్మరా”దని ఉన్నవి లేనివి కల్పించి దాని మనసు యెఱుఁగునట్లు చెప్పినవి.

పులికి అలవికాని కోపమువచ్చెను. తనకు ద్రోహము చేసిన మాయావి యగు గోమాయువును అప్పుడే పట్టి చంపుఁడని ఆజ్ఞ యిచ్చెను.

ఆ పులి కొక ముసలితల్లి కలదు. అది నక్క శీలము చక్కనిదని యెఱుఁగును. మృగములుచేసిన మోసము నది గుర్తించెను. వెంటనే కొడుకునుబిలిచి “నాయనా! తొందర పడి మందమత్తివై హితుని మృతుని చేయఁ దలఁచితివి. ఆ నక్క యిక్కడకు వచ్చినది మొదలు మన కొనర్చిన హితములు మఱచితివా? సేవకు లసూయతో మాయలు పన్ని యేలికను బేలుపుత్తురు. నీ వన్ని విషయములను గమనింపవలయును. సజ్జనుని యెడల దుర్జనులు, అధికుని యెడల హీనులు, రూపసియెడల కురూపులు. అసూయ పడుదురు. ఒక్కొక్కసారి మంచి చెడుగా, చెడు మంచిగా కన్పట్టుచుండును. వాని నన్నిటిని నిర్మల బుద్ధితో నరసి తెలిసికొనవలెను. ఈ నక్క యందు దోషము లేదు. నీవు దీనియందలి ప్రేమతో తక్కిన మృగముల నాదరింపవైతివి.

అవి యోశ్వలేక కష్టతోపాయముతో మాంసమున నీ నక్కయింటియందు దాచినవి. రాజైనవాడు తక్కువతో పట్టుచిక్కులను గ్రహించి జాగరూకతతో మెలగ వలయును. లేనియెడల హానికలుగును. నిరపరాధియగు నక్కను దండించి పాపము గట్టుకొన వల'దని మండలించెను.

తల్లి బోధలవలన పులి యుల్లము చల్లనయ్యెను. నక్కను బిలిపించి తన తప్పును మన్నింపుమని వేడుకొనెను. బాటబాట కన్నీరు కార్చెను. తన అవివేకమునకు నొచ్చుకొనెను.

నక్క పులిని జూచి “రాజా! నేను మొదట నీ కొలువున కీకొనునపుడే భృత్యుల మాటలు విని నా కెగ్గు సేయవలదని మనవి చేసికొంటిని. నీవును వల్లెయని శపథము చేసితివి. నన్ను గొప్పవాడని కొనియాడితివి. ఇపుడు చంపింప నెంచితివి. నా మానాభిమానములను మంట గల్పితివి. తెలిసియో తెలియక యో యొకని నవమానించి వానినే మరల సమ్మానించుట మంచిదికాదు. మన మనసు లొక స్నేహముతో పొసగియుండవు. నన్నిక వదలుకొను” మని యరణ్యమున కరిగెను. అన్నపానములు ముట్టక కొన్నాళ్ళుండి అది పరమపదమున కేగెను.

వివేకములేని రాజును గొలుచుట దుష్కరము.

4. మూషిక - మార్జాలములు

ఒక యరణ్యమున మట్టిచెట్టొకటి యుండెను. అది శాఖోపశాఖలతో పొడవు వెడల్పులు పెరిగి చలువపందిరి వలెనుండెను. దానిక్రింద కలుగులో నొకయెలుక నివసించుచుండెను. దానిపేరు పలితుడు. ఆ చెట్టుకొమ్మలపై నొక పిల్లి వసించియుండెను. దానిపేరు రోమశుడు. ఆ చెట్టుకు చుట్టుపట్టుల గుబురుపొదలు అల్లిబిల్లిగా నల్లకొని క్రిక్కిరిసియుండెను. చిన్న చిన్న మృగములెన్నో వానియందు నివసించుచుండెను. ఒక బోయవాడ చటికి నిచ్చలు మునిమాపువేళలవచ్చి వల లొడ్డుచుండును. అగపడ్డ మృగముల జంపుచుండును. రేయి యింటికటిగి తరువాత వచ్చి వలలోపడ్డ మృగములను. జంపి తీసికొని పోవుచుండును. వచ్చినంతకు తెగనమ్మి పొట్ట పోసికొనుచుండును.

ఒకనాడు చెట్టుపైనున్న పిల్లి మేతకొఱకు తిరుగుచు బోయఁ డొడ్డిన వలలోపడెను. ఎరకై తిరుగుచున్న యెలుక వలలో తగుల్కొనిన పిల్లిని జూచెను. దానివలన తన కాపద లేదని తెలిసికొని నిర్భయముగా నచట తిరుగుచుండెను. ఇంతలో నొక గూబయు, ముంగియు వచ్చి తిండికొఱ కచట తిరుగుచుండెను. వాని నెలుక చూచెను. అవి భోక్తలు, తాను భోజ్యము. ఏమి చేయగలదు? దానిపని ముందు నూయి, వెనుక గోయిగా నుండెను. అది అపాయము నుపాయముతో తొలగించుకొనవలె నని యాలోచించెను. మెల్లగా పిల్లికడకు జేరెను. దానితో “అయ్యా! ముంగిని

గూబను జూడగా అంగములు వణకుచున్నవి. నీ యండ నన్నుండనిమ్ము. అవి భయపడి నీచేంతకు రావు. నిరాశతో నవి యరిగిన తరువాత నేను వలచేరులు గొట్టికి నిన్ను రక్షింతును” అని ప్రార్థించెను.

మార్జాలమునకు మూషిక భాషణములు సంతోషము కల్గించెను. అది యెలుకతో “నీవు నా ప్రాణదాత వయ్యె దవు. తప్పక నిన్నీ ముప్పునుండి తప్పింతును. ఉలూక నకులములు నా పొడ గాంచి భయపడును. నీకడకు జేరనేరవు. నిర్భయముగా వచ్చి నాయొడిలో నుండు”మని సాదరముగా నోదార్చెను. ఎలుక భయమువిడిచి పిల్లియొడిలో నొదిగి యుండెను. ఉలూక నకులములు ఎలుకపై నాశ వదలుకొని ఆకలి పోకార్చుకొనుట కింకొక చోటికి పోయినవి. వాని పోక నా యెలుక చూచి ముదమందెను. పిల్లివద్ద సెలవు తీసికొని దాని యరులు గొఱుకు నెపముతో అది యీవలికి వచ్చెను. మందమందముగా నురిత్రాళ్ళు గొఱుకుచు కాల యాపన చేయుచుండెను.

అలసటతో మెల్లమెల్లగా ఉరిచేరులు గొఱుకుచున్న యెలుకను జూచి పిల్లియుల్ల మల్లాడెను. అది యెలుకతో “నీ విట్లు జాగుచేయుట తగవగునా? ప్రాణములు కాపాడిన నా యెడల నీవు చూపెడి ప్రేముడి నమ్మదగినదిగా లేదు. కృతఘ్నుడవై నాకుద్రోహముచేయకుము.” అనిదీనముగా బలికెను.

ఎలుక పిల్లిమాటలకు నొచ్చుకొని “అయ్యా! నీవు నన్ను రక్షించితివి. నిన్ను నేను పేషింపను. ఇప్పుడే వల

గొటికినయెడల నీ వలన నా కపాయము దాపురించును. నీవు ప్రబలుడవు; నే నబలుడను. నీవు భోక్తృవు; నేను భోజ్యమును. ఆపద దాపరించినపుడు ప్రాణరక్షణమునకై మన మిరువురము వెరవుతో సంధిచేసికొంటిమి, మనది నిజమైన మైత్రికాదు. నిన్ను పూర్తిగా నమ్మి నెమ్మితో నుండజాలను. బోయఁ డగపడినంతనే చరచర వచ్చి వల గొటికివేయుదును. అపుడు నీవు ప్రాణభయముతో మ్రాన్చిపై కరుగుదువు. నాజోలికిరావు. నేను వేగమే లాగలోని కేగుదును. ఇది ఉభయులకు భయములేని పద్ధతి. అంతవఱకు శాతించి యుండు' మని భయభక్తులతో బదులు పలికెను.

అవి రెండు నిట్లు ప్రసంగించుచుండ వేగుజామయ్యెను. అపుడు బోయవాఁడు చేత కత్తిపూని కుక్కలతో కిరాతులతో వచ్చుచుండెను. పిల్లి వానిజూడను గని భయముతో “యమదూతవలె కిరాతుఁడు వచ్చినాఁడు. ఇంక నాకేమి గతి” యని యెలుకను బలుకరించి ప్రార్థించెను. ఆయెలుక “భీతినొందకు” మని పలికి చేతనైనంత తొందరలో వలనుగ్గునూచ చేసెను. పిల్లి “బ్రదుకు జీవుడా” యని బిరబిర మ్రానిపై కరిగెను. ఎలుక చొటియలో దూరెను. వేట కాఁడు వచ్చి వాగుర తెగి నుగ్గునూచ యగుటకు చింతించి వెనుదిరిగి పోయెను. బిడాలము భయమువీడి చెట్టుపై హాయిగా నుండెను. ఎలుక కలుగులో సుఖముగా నుండెను.

కొంతసేపటికి పిల్లి యెలుకను బిలిచి “మిత్రమా! మనము ప్రాణసఖుల మైతిమి. ఇరువురము కలసిమెలసి

యుండక తొలగియుండుట మంచిదికాదు. నాకడజేరి నీవు భయ ముడిపికొంటివి. ఉరులు గొట్టికి నన్ను రక్షించితివి. నా చుట్టములందఱు నీ చుట్టును జేరి సేవించుదు. నా పెంపు సంపదలను జూచి నీవును, నీ సాయమువలన నేనును సుఖింప వచ్చును ర” మృని గారవముమీఱఁ బలికెను.

పిల్లిమాటలలోని కపటమును ఎలుక గ్రహించినది, అది కలుగులోనుండి వెలికి రాలేదు. అందుండియే పిల్లితో “అయ్యా! నీ వచనములు సముచితములైనవి. ఐనను శత్రు లెవరో మిత్రులెవరో గుర్తెఱుఁగుట కష్టము. కొందఱు శత్రువులుగా నుండి మిత్రభావమున మేలు చేయుదురు. మఱి కొందఱు మిత్రులవలె గన్పించి శత్రుభావమున కీడు సేయుదురు. నీవు బలవంతుఁడవైన శత్రువవు. ఒక్కొక్కసారి బలవంతులైన విరోధులు ప్రయోజనము నాశించి లోబడి పనులు సాధించుకొందురు. పన్నియైనయనంతరము బాధింతురు. పామును పట్టునపుడు పాములవాఁడు సైతము తనచేతిని పాము నోరికి దూరముగా నుంచి జాగరూకుఁడై యుండును. నీవు నన్ను అన్నముగా నారగింతువు. నీవరి జేరక పొరుగున నుండి వలసినపుడు మేలు చేయుదును. నమ్మి నీ వద్ద నున్నచో నీ బంధువర్గము నన్నాదరించునా? వారి మనసు రుచి నాశించినపుడు నన్నొక కబళముగా నమలివేయుదురు. “పిల్లికి చెలఁగాటము, ఎలుకకు ప్రాణసంకటము” అను మాట పాటింపవలదా? రాత్రి యంతయు బలమైన వలలో జిక్కి పేరాకలితో స్రుక్కితివి. నీ కిప్పుడు చలిది కావలసి యున్నది కదా! నన్ను నీ పెండుకు పిలుచుచుంటివో

నే నర్థము చేసికొంటిని. మన స్నేహ మింతటితో కట్టి పెట్టుదము. బలవంతుడైన పగతునితో చెలిమి పనికిరాదు. నీవంటివారిని జేరక నేనును, బోయనివంటి వారిని విశ్వ సింపక నీవును జీవింపవలెను. నే నిక నిన్ను నమ్మును, హా' మృనెను.

పిల్లి సిగ్గుపడి యూరకుండెను. ఎలుక వేరొక కలుగు నెలపు చేసికొని సుఖముగా జీవించుచుండెను.

ప్రయోజనము ముగిసిన పిమ్మట పగతునితో స్నేహము పనికిరాదు.

5. కపోతము - కిరాతుడు

ఒక యడవియందలి బోయపల్లెలో కిరాతుడు డొక యుండెను. వాడు మిక్కిలి పాపాత్ముడు. ఆతడు కాంతార మంతయు తిరిగి తిరిగి పక్షులు నెన్నిటితో పట్టుకొనుచుండెను. వానిలో కొన్నిటిని దినుచుండెను. కొన్నిటిని తెగనమ్మి సొమ్ము చేసికొనుచుండెను. వలలు, ఉరులు మొదలగు సాధనములు వానికడ సమృద్ధిగానుండెను. నిచ్చలుపక్షులను, జంపి వాఁ డార్జించు పాపమునకు మేర లేకుండెను.

అతఁ డొకనాఁ డడవిలో వేటాడుచుండెను. ఆ సమయమున వాని పాపములు తెక్కలు గట్టుకొని పరుగెత్తిపట్లు

గాలివాన పెనుభూతమై పరుగెత్తుకొని వచ్చెను. వనమంతయు జలమయ మయ్యెను. తడిసి వలిగొని మరణించిన పక్కిగుంపు లకు లెక్క లేకుండెను. మృగములు వడవడ వణకుచుండెను. తలలు పొట్టలక్రింద దూర్చుకొని కన్నీరు గార్చుచుండెను. బోయవాడు తడిసి ముద్దయై పోయెను. వాని బుజముపై పక్షులను బట్టిన వల వ్రేలాడుచుండెను. అతడు నీటివెల్లు వను గడచి మెకకనేలకు వచ్చునప్పటికి చీకటి పడెను. ఆ మిట్టపై దట్టముగా నెదిగిన చెట్టు గన్పించెను. దానిక్రింద నొక శిల యుండెను. ఆ శిలపై సతఁడు కూర్చుండెను. చెట్టు వంక చూచి “వృక్షమునందలి భూతములారా! నన్ను రక్షింపు.”డని ప్రార్థించెను. అంగములు కొంకరలు వోవు చుండెను. మరణబాధ నొందుచు సతఁ డా శిలపై పరుండెను.

ఆ చెట్టుతోట్టలో రెండు గువ్వ లుండెను. పెంటిగువ్వ మేతకరిగి చాల తడవయ్యెను. మగగువ్వ దానికొఱ కెదురు చూచుచుండెను. ఎంతసేపటికి రాకుండుటను జూచి “అయ్యో! కష్టసుఖములలో తోడునీడయై మేలుకోరెడి భార్య రాదయ్యెను. ఏమైనచో కదా! మిడిమేలముగా గాలివాన వచ్చినది. వానదెబ్బకు అసురుసురై ఉసురులు వీడనుగదా! ఆమె లేకున్న నేను జీవించి ప్రయోజనమేమి? ఆమె సుగుణములే నాసుఖమునకు కారణములైనవి. ఒకవేళ నామె మరణించినచో నేను జీవించుట సున్న”యని ఆమె గువ్వను దలచుకొని వలపోయిచుండెను.

ఆమెగువ్వ బోయవాని వలలోబడి జీవించియుండెను. భర్త తననుగూర్చి విలపించుచున్నందుకు చాల చింతించెను.

తన గుణములు మగని మనస్సున కెక్కినందు కానందించెను. వెంటనే తన యునికిని పతి కెఱిగించెను. విధికృతమునకు చింతిపవలదని ధైర్యము చెప్పెను.

ఆమె “బోయవాఁడు మన యుంటికి వచ్చి శరణు చొచ్చినాఁడు. శరణాగతుని రక్షించుట పరమపుణ్యము. చలితో వీని యంగములు క్రుంగిపోవుచున్నవి. వీనిచలిబాధ నుడిపి కాపాడు”మని భర్తను ప్రార్థించెను.

కపోతము తన భార్య పలుకులకు సంతసించెను. శరణార్థియైన లుబ్ధకుని గని మనుజభాషణములతో పలుక రించెను. “అన్నా! డస్పితిని. మాయాటి కతిధివైతిని. నీకేమి కావలయునో తెలుపుము” అని వ్యాధుని సాదర ముగా నడిగెను.

బోయవాఁడు దాని మాటల కానందపడి “చలిబాధ నన్ను వేదించుచున్నది. శక్తి క్షీణించినది. శరీరము నీరసించి నది. దయయుంచి చలిబాధ తొలగింపు”మని దీనముగా ననెను. కపోతము వెంటనే చెంతనున్న బోయపల్లె కేగెను. ఎండు పుల్లలను ముక్కున గఱుచుకొని తెచ్చెను. బోయని ముంగల ప్రోవుపెట్టెను. నిప్పుకొఱవి ముక్కున గఱుచుకొని తెచ్చి పుల్లప్రోవునం దుంచెను. తెక్కలతో “రెపరెప” విసరెను. తెక్కల గాలి కానిప్పు “ధగధగ” మండెను. ఆ మంటలతో నతఁడు చలికాచుకొనెను. మెల్లమెల్లగా కోలుకొనెను. ఇంతవఱకు నతఁడు చలిబాధవలన ఆకలి బాధ యెఱుంగకుండెను. చలి వదలగనే ఆకలికి ‘నకనక’ లాడిపోయెను. గతిలేక కపోతమున కానంగతి నెఱిగించెను.

కపోత మతని కోరికను దెలిసికొని చాల చింతించెను. అన్నముపెట్టి ఆకలి పోగొట్టుటకు తాను మానవుడు కాదు గదా! తనవద్ద నేమున్నది? ఆకలికి దొరికినది తీసుట తమ కలవాటు. కూడబెట్టుట తా మెఱుంగని పద్ధతి. ఏమి చేయవలయును? అది లెక్కగా నాలోచించినది. బోయవానితో “అన్నా! నా దేహ మాహారముగా నిచ్చెదను. దానిని దిని తృప్తిపొందుము” అని పలికెను. తోడనే అచట మంచుచున్న మంటకు ప్రదక్షిణము చేసెను. దానిలోఁ బడి మడిసెను.

కపోతము చేతలను జూచుచున్న కిరాతుఁడు కంపితుఁ డయ్యెను. ఆశ్చర్యముతో కొంతసేపు కదల మెదల లేకపోయెను. అతని మనసులో నేదో భయము వ్యాపించెను. ఆ గువ్వను గూర్చి దుఃఖించెను. “ఇట్టి ధర్మకర్మము లెందైన గలవా?” యని యబ్బురపడెను. తా నొనర్చిన పాపకర్మములకు వలవల యేడ్చెను. వాని మనసు కలవర పడెను. ఆకలిబాధ యేమైనదో కాని పాపములను గూర్చిన తాప మెక్కువయ్యెను. ఆ అనుతాపముతో నతని హృదయము ద్రవించెను. వలలోనున్న పక్షు లన్నిటిని వదలెను. వాఁడు తన మనసులో “ఇది తన యిల్లాలిని, చుట్టపక్కములను తృణమాత్రముగా వదలినది. అతిథికోటకు అగ్నిలోఁ బడి ప్రాణములు వదలినది. నాకు గురువై పుణ్యముల నుపదేశించినది. అడవిలో నెడతెగని ప్రయాణము చేసెదను. ఆకలి దప్పులను పోకార్తును. ప్రాణాంతమే నా ప్రయాణమునకు అంతము” అని తలపోసి విరక్తుడయ్యెను. తన యిచ్చవచ్చి

నట్లు కాంతారమున సంచరించెను. తుదకు తన నెరుక్కొనిన దావాగ్నిలోఁబడి మరణించెను.

బోయవానికై ప్రాణములు వదలిన పతిని కపోతి చూచెను. కిరాతుఁడు వలలోని పక్షులను వదలగనే అది కూడ నగ్నిలోఁబడి మరణించెను. ఆ కపోతముల పుణ్య మెట్టిదో కాని వానికొఱకు దేవవిమానము వచ్చెను. ఆ విమానములో నాదంపతులు కూర్చుండి స్వర్గభూమి కేగిరి. అచట దేవతలచే పూజింపఁబడిరి. లోకమున వానిచరిత్ర శాశ్వతమై నిలిచిపోయెను. కవులు వానిని గూర్చి కావ్యములు వ్రాసిరి.

శరణాగతుని రక్షించుటకంటె మించిన ధర్మములేదు.

6. గృధ్ర - జుబుకములు

పూర్వము విదిశాపట్టణము సర్వసంపదలతో పెంపు నొంది యుండెను. అని చదువుల నదనమై అందముల మంది రమై కళకళలాడుచుండెను. నిత్యకళ్యాణము పచ్చతోరణముగా స్రజలు సుఖజీవనము చేయుచుండిరి.

అనగరమున ఒకనా డొక బాలుడు మరణించెను. అతడు తలిదండ్రుల కేకైక పుత్రుడు. ఎంతో అందగాడు.

సుతుని మరణమునకు పితరులు పనలి పనలి యేడ్చిరి. చుట్ట పక్కము లెక్కువగా బాధపడిరి. తుద కాపసివానిని శ్మశానమునకు గొనిపోయిరి, అచట మరల పులపించుచుండిరి. పాతిపెట్టక జాగు చేయుచుండిరి.

అపు డొక గ్రద్ద వారివద్దకు వచ్చెను. వచ్చివారితో “మీ రిచట భీతివిడచి పెద్దగా నేడ్చుట తగదు. అదిగో! ప్రొద్దు క్రుంకుచున్నది. రాక్షసులు, భూతములు ప్రేతభూమి కరుదెంచు వేళయైనది. వానివలన మీక పాయముకలుగును. పుట్టినవారు గిట్టక తప్పదు. మరణించినవారివెంట జీవించిన వారు పోరుగదా! జననమరణములు ప్రాణులకు సహజ జములు. తెగిపోయినవారు మీరేడ్చినచో తిరిగి వత్తురా? ఇంత తెలిసియు వెట్టులై యేల విలపింతురు? ఏడుపు మాని యింటికి పొండు, పోనియెడల మీ ప్రాణములకు హాని కలుగుచు” అని గ్రద్ద శ్రద్ధగా చెప్పెను.

గ్రద్దమాటలకు వారికి వెఱపు కలిగెను. వారందఱు బాలు నచట విడిచి పోవుచుండిరి. అంతలో అక్కడి కొక సక్క వచ్చెను. అది వారితో “గ్రద్ద చెప్పిన వన్నియు అబద్ధములు. దాని మాటలునమ్మి మీరందఱు భీతినందకుడు. అయ్యో! ఈబాలుఁడెంత సుందరుఁడు! చక్కని ముక్కుతో సొగసైన మొగముతో వీ డెంత అందముగా నున్నాడు. వీనిని విడిచిపోవ మీకు కాళ్ళెట్లు వచ్చుచున్నవి? పట్టుకుచ్చు వంటి వెండ్రుకలతో బంగారువంటి దేహముతో కొట్టవచ్చి నట్లున్న వీని విగ్రహము నెట్లు మఱుతురు? కన్నులకు వ్రేలాడగట్టినట్లున్న ఈచిన్నవాని యాకారము మాకు

సైతము శోకము గలిగించుచున్నది. కొంత తడ విట్లే పలవింపుడు. దేవుడు కూరుడు కాదుగదా! దయగలిగి వీనిని బ్రదికింపవచ్చును. ఇంకను ప్రొద్దుగ్రుంక లేదు. భయ పడక మిరిచట నిలుపుడు. దయామయుడగు దేవుని ప్రార్థించుడు. పని సఫలము కావచ్చును” అని సాదరముతో బోధ చేసెను.

నక్కమాటలకు వారి కందఱికి ప్రాణము లేచివచ్చి నట్టెనది. ఎంతో ఆసతో బాలుని చుట్టును మూగిరి. శరీరము నిమురుచుండిరి. కురులు గీరుచుండిరి. భగవంతుని ధ్యానించు చుండిరి. బిడ్డయందలి దొడ్డగుణములను తలచి తలచి యేడ్చు చుండిరి. గ్రద్ద వారినిజూచి “మీరు వెట్టులవలె నున్నారు. ఈ నక్క టక్కరిది. బుద్ధిలేనిది. శవము వికృతమైనది. కళ తప్పినది. ప్రాణము తిరిగి వచ్చుట కల్లమాట. యముడు చాల కూరుడు. మీరెంత యేడ్చినను అతని మనసు కరగదు. బాలునిపై నాస వదలుకొనుడు. అతనికి సుగతి వచ్చుటకై దానధర్మములు చేయుడు. శ్రాద్ధకర్మ లొనరింపుడు” అని హితోపదేశము చేసెను.

పక్షి యిట్లు చెప్పుచుండగా నక్క దాని మాటలకు అడ్డమువచ్చి ఆక్షేపించెను. అది ఆ జనముతో “ఈ గద్దవట్టి మొద్దు. దీని మనసు కూరమైనది. తన కేదో తెలిసినట్లు నోటికి వచ్చినట్లు ప్రేలుచున్నది. దయమాలి బాలుని విడిచి పోకుడు. ఎప్పటి కేమి జరుగునో యెవ్వ రెఱుగుదురు! బాలుడు బ్రదుకుటకై ప్రార్థింపుడు. ప్రయత్నము ఫలించి నచో అందఱుము సంతోషించుదము. విఫలమైన నపుడే

పోవచ్చును. ఇప్పుడు త్వరపడి ఇంటి కరుగనేల? చేతనైనపని చేసి తరువాతనే పోవచ్చును.” అని ఓదార్పుచు పలికెను.

నక్క-మాటలు గ్రద్ద కాశ్చర్యము కలిగించెను. గ్రద్ద వారితో “నక్క-మాటలు విని జాగుసేయుట పొరపాటు. నేను పుట్టి బుద్ధియెఱిగినది మొదలు ఇంతవఱకు ఇట్టివింత లెన్నడును వినలేదు; కనలేదు. నాకు దాదాపు పదుమూడు వందల యేండ్ల వయస్సున్నది. ఇంతకాలమునుండి మరణించి జీవించిన పిల్లలనుగాని, పెద్దలనుగాని జూచి యెఱుగను. యువకులనుగాని, ప్రౌఢులనుగాని కని యెఱుగను. ఒక్క విషయము మాత్రము నిజము. చనిపోయిన వారింకొక గర్భమున జనింతురు. వేతొక రూపము ధరింతురు. తిరిగి ధరణిపై తిరుగుదురు. మనము వారిని గుర్తింపజాలము. వారు మనను స్మరింపజాలరు. ఈ నక్క తెలివితక్కువది. కపట బుద్ధితో మిమ్ములను మోసగించు చున్నది. పీను గేమిటి? జీవించు లేమిటి? ఎవరైన విన్నచో నవ్విపోదురు. పుత్రశోకమువలన మీ వివేకము చాలవఱకు నశించిపోయినది. ఉన్న మతిని నక్క పోగొట్టుచున్నది. అజ్ఞానులై మీ రిచట మసలవలదు” అని బుద్ధులు గఱపుచు పలికెను.

ఆ మాటలకు వారికి దుఃఖ మెక్కువయ్యెను. నిరాశ జనించెను. బిడ్డను విడిచిపోవ నుద్యుక్తులైరి. నక్క వారి నడ్డగించినది. చక్కని మాటలు చెప్పదొడగినది.

“పక్కి-మాటలునమ్మిచిక్కులలోపడకుడు. మరణించి జీవించినవా రనేకులు గలరు. కరుణాసాగరు డగు రఘు

రాముడు మరణించిన భూసురకుమారుని రక్షింపలేదా? ఆ కథ మీరు వినలేదా? సృంజయుని కొడుకగు సువర్ణస్థిని నారదుడు తన ప్రభావముచే బ్రదికింపలేదా! ఇట్టి ఘటన లెన్నియో కలవు. ఈ గ్రద్ద వట్టి అక్కుపక్షి. ఇది లోకపు సంగతులు ఏమి యెఱుగును? పరమేశ్వరుడు కరుణా సాగరుడు. ఆతడంతటను వ్యాపించి యుండును. మీయేడ్పు నాలకించునేమో? ఏ అమరుడో సిద్ధుడో మీ అదృష్టమున వచ్చునేమో? వచ్చి పిల్లవాని యసువులిచ్చి కాపాడు నేమో? అట్లైన అందఱికి సంతోషము గదా! ఏల వృథాగా మరలి పోయెదరు?'' అని జాలిగదుర పలికెను.

వారు నక్కమాటలు విని తిరిగివచ్చిరి. శవము చుట్టును జేరి కూర్చుండిరి. పిల్లవాని బేర్కొని పెల్లుగా నేడ్చిరి. దయజూచుమని దేవుని ప్రార్థించిరి. ఇంతలో ప్రొద్దు గ్రుంకెను.

ఆ గ్రద్ద జంబుకములు ఆకలిచే బాధపడుచుండెను. బాలుని దేహము నాహారము గొనుటకై యెన్ని నీతులూ కల్పనలు చేసినవి. నోరికి వచ్చినట్లు పలికినవి. ప్రొద్దుక్రంకిన గ్రద్ద యుండను. చీకటి పడకుండనే బాలుని మాంసమును దినవలెనని దాని యూహ. పొట్ట నింపుకొనుటకై వారిని పొమ్మని హెచ్చరించినది. తన వాచమును సమర్థించుకొనుట కది నేర్చిన నీతులన్నియు నేకరువు పెట్టినది. చీకటిపడుట నక్క కనుకూలము. అది పగటిపూట తిరుగుటకు భయ పడును, రాత్రియైనచో గ్రద్ద యుండను, తా నొంటరి

పాటున మెత్తని మాంసమును మత్తుగ దినవచ్చును. ఆకారణముచే ప్రొద్దుగ్రుంకువఱకు వచ్చిన ప్రజలను నిలిపి యుంచుట కది యత్నించినది. గ్రద్దవాదమును ఖండించుటకై పురాణగాధలను త్రవ్వితెచ్చినది. ఏవేవో బూటకములు మాటాడినది.

ఇట్లవి రెండును తమ ఆకలి నణచుకొనుటకై వాదోపవాదములు సాగించినవి. ఇక బాలకుని బంధువులు దుఃఖింపశులై మతిచెడి యుండిరి. వారికి వీని కషటతంత్రము లర్థము కాలేదు. తమపై ప్రేమచేతను బాలుని యందలి జ్ఞానిచేతను అవి యట్లు మాటాడుచున్నవని వా రర్థము చేసికొనిరి. నక్కమాటలవైపుకే వారి మనసు మ్రొగినది. తుదకు ప్రొద్దు గ్రుంకినది. కటికచీకటులు నలుదెసల పొటమరించినవి. చీమ చిటుకమన్న మనసు కళుకుమనుచుండెను.

ఆ సమయమున శ్మశానభూమిలో విహరించుటకై శంకరు డేతెంచెను. అతడు దయామయుడు. దీనులకు దిక్కు. మ్రొక్కినవారికి చిక్కులుండవు. జాలిగుండెతో నతడు చూపేడి దయకు హద్దు టుండవు. ఆపదాంధవుడు తల్పపై నెలవంకతో, మొలపై పులితోలుతో ఆ దేవుడొక వింతశోభతో వెలుగుచుండెను. కపాలమాలలు ముత్యాల పేరులై మెరియుచుండెను. పాము లాస్వామికి సొమ్ములుగా నుండెను. ఆలగోడు బాలగోడుగా నేడ్చుచున్న వారి మొఱ నాతడు వినెను. వెంటనే వారికి ప్రత్యక్షమయ్యెను. అతని చల్లని చూపులలో కరుణారసము జాలువారు చుండెను.

పలుకులలో నమృత మొలుకుచుండెను. వరములు కోరు
కొనుడని వారిని హెచ్చరించెను.

పాపహరుడైన హరుని కన్నులార గాంచి వారు
పొందిన యానందమునకు మితిలేదు, అతని పాదములపై బడి
వారందఱు సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసిరి. వేనవేలుగా
స్తుతులు చేసిరి. “దేవా! మా మొరలాలించి స్రవ్యక్ష
మైతివి. నీ సన్నిధానములో మా కన్ని చిక్కులు తొలగినవి.
మా మనోరోగములు నీదర్శనముతో నశించినవి. నీ దయ
వలన అన్నియు మాకున్నవి. ఒండు వరము లొల్లము.
బాలుని ప్రాణము లిచ్చి బ్రదికింపుము” అని ప్రార్థించిరి.
పాదములనుండి లేచిరి.

వారి మొఱలకు శంకరుని హృదయము కరగినది.
కరుణించి బాలుని ప్రాణముల నిచ్చెను. ఇచ్చి “వీడు
నూతేండ్లు బ్రదుకు”నని దీవించెను. ఆకలితో నంగలార్చు
చున్న పక్కిని నక్కను జూచెను. “కూటికొఱకు కోటివిద్య”
లన్నట్లు అవి చేసిన కపటవాదములను దేవుడు మన్నించెను.
వాని కాకలి దప్పులు లేనట్లు వరములు ప్రసాదించెను.
ఇట్లందఱి కోటికల నీడేర్చి దేవదేవు డంతర్హిత డయ్యెను.

ఆ మనుజుల యంతరంగములు సంతనముతో నుప్పొంగి
పోయెను. సజీవుడైన బాలుని జూచిరి, కౌగిలించుకొనిరి.
మరల మరల నతనివంక నానందముతో జూచిరి. అది
యంతయు వారికొక కలవలె గన్పించెను. వారా బాలునెత్తి
కొని యింటికరిగి, దేవదేవుని స్తుతించుచు సుఖముగాజీవించిరి.

గృధ్ర జంబుకములు ఆకలి దప్పులులేక హాయిగా
చుండును. ప్రమోదముతో నెమ్మదిగా జీవితము వెళ్ళబుచ్చు
చుండును. ఈశ్వరుని ధ్యానించుచు తుద కవి ముక్తిచెందెను.

ఆశ్రీతుల మొఱలు వినుట ప్రభువుల కర్తవ్యమనియు,
స్వార్థపరులను నేర్పరులు కపటపు మాటల మర్మములు తెలిసి
కొని మెలగవలె ననియు ఈ కథయందలి నీతి.

7. గౌతమ - నాడిజంఘులు

పూర్వ మొక గ్రామమున ఒక బ్రాహ్మణుండుండెను.
వాని పేరు గౌతముడు. అతడు చెడునడతలలో గడిదేఱెను.
బోయత నొక తెను పెండ్లాడెను. కులములో వన్నె తక్కువవా
డయ్యెను. ఆటవికులతో వేట కరిగి జంతువులను జంపు
చుండెను. మాంసమును దినుచుండెను. భోగపరుడై రొక్క
ముసకు కక్కుటితి పడుచుండెను. నత డొనర్పని పాపకృత్య
ములు లేకుండెను. నిచ్చలు డబ్బు సంపాదించుటకు తెరువు
లరయుచుండెను.

ఒకనాడు వర్తకులు కొందఱు వ్యాపారమునకై దేశాం
తర మరుగుచుండిరి. గౌతముడు మంచిమాటలతో వారితో
చెలిమి చేసెను. మనసు కలిపెను. వారివెంట బయలు
దేఱెను. అంచె లంచెలుగా మంచి దారిలో ప్రయాణము
సాగుచుండెను. కొన్నిరోజులు జరిగెను. తరువాత నొక

కాంతారము అడ్డము వచ్చెను. ఆ యడవిలో నందఱు జాగరూకులై ప్రయాణము సాగించుచుండిరి. అది దట్టమైన పొదలతో క్రిక్కిరిసి యుండెను. పట్టపగలే భయము గొల్పుచుండెను. కొంతదూరము పోవునరికి ప్రొద్దు గ్రుంకెను. వారందఱు భయముచెందిరి. ఒక చోట విశిదిచేసిరి. అరచేతిలో ప్రాణములు పెట్టుకొని కలవర పడుచుండిరి.

పుండున్న చోటనే పుల్ల తగులుచుండును; భయమున్న చోటనే మృత్యువు తాండవించుచుండును. వెఱపుతో నగము చచ్చియున్న వారిపై కొక అడవి యేనుగు వచ్చెను. చిక్కినవారిని చిక్కినట్లు నేలబట్టి కాల జమరెను. ఆసాతు భీతితో నలువైపులకు పరుగెత్తి పోయెను. ఆయువున్న వారెట్లో తప్పించుకొని బ్రదికి బయటపడిరి. గొతమును 'బ్రదుకు జీవుడా' యని పొదలమాటున పాటిపోసాగెను. అతనికి అలసట బలిసెను. వెండ్రుక లూడెను. ఊడుచున్న బట్టముడిని చేత బట్టుకొనెను. వెనుదిరిగి చూడక చాల దూరము పరుగిడి పోయెను. అప్పటికి చాల ప్రొద్దెక్కిెను. ఏనుగు వలని భీతి తొలగెను. హృదయము కుదురుకొనెను. గుండెదడ తగ్గిపోయెను. అదృష్టవశమున యెదుట నొక మఱ్ఱిచెట్టు కన్పించెను. దానికి అల్లిబిల్లిగా గుబురుపొదలు అల్లుకొని యుండెను. ఆ పొద పొడవుగా పఱపుగా చూడ సొంపుగా నుండెను. అం దతడు కొంతతడవు విశ్రమించెను. కమ్మని వాసనల పెదజల్లుచు చల్లగాలి యతని సేదదీర్చెను.

ఆ చెట్టుపై నొక గొప్ప కొంగ యుండెను. అది యెచటికో మేలకు బోయి అపుడే వచ్చెను. దానిపేరు

నాడీజంఘుడు. మనసు మంచిది. బుద్ధి చుట్టుకైనది. ఎన్నో నీతు లది యెటుగను. అతిథిపూజయందు దాని కెంతో ఆదరము. బ్రహ్మదేవుడు దానిని “రమ్ము, పొమ్ము” అని ఆదరించుచుండెను. ఇంద్రుడు దానితో నెయ్యము నెఱపెను. రాజధర్మము లన్నియు అది ఉగ్గుపాలతో నేర్చెను. మిత్రులు దానిని రాజధర్ముడని పిలుతురు. అది తన నివాసమునకు వచ్చి విశ్రమించిన బ్రాహ్మణుని జూచెను. వెంటనే దాని హృదయములో వానిపై ఆదరము జనించెను.

“అయ్యా! నీ వెవ్వడవు? ఏమిపనికై యెటుపోవు చుంటివి? ఇట కేల వచ్చితివి? చూచుటకు భూసురుడవుగా నున్నావు. నాకతిథి వైతివి. నీవృత్తాంతమును వివరింపుము.” అని కొంగ యెంతో సంతోషముతో నతనిని పలుకరించెను.

పాపము! బాపనికి ప్రాణములు తిరిగివచ్చినట్లయ్యెను. ఎడారిలో నీటిమడుగువలె అడవిలో అతిథిపూజ లభించినది. కావలసినదేమి? కష్టముల తరువాతవచ్చెడి సుఖము లెంతో ఆనందమిచ్చును. అతడు అడవి యేనుగుతో ఇడుములు పడియుండెను. ఆ కష్టములు తొలగిన యనంతరము ప్రాణ బంధువువలె బకము సత్కరించెను. అతనికి కొండ యెక్కన ట్లయ్యెను.

కొంగతో “అయ్యా! నేను మధ్య డేశీ యుడను. పేరు శౌతముడు. నా తండ్రి మంచి చరిత్ర కలవాడు. ఆచార పరుడు. అతనికి సుతుడనై కులమునకు కళకము తెచ్చితిని. సోమరినై వేదములుచదువనైతిని. శ్రౌతకర్మలుసలుపనైతిని.

బోయతను పెండ్లాడితిని, కులభ్రష్టుడనైతిని, వేటలాడితిని, అపారముగా పాపములు చేసితిని, పేద వడితిని, డబ్బుకై దేవురించుచుంటిని, ఒకనాడు వర్తకలు వ్యాపారమునకై దేశాంతర మేగుచుండిరి, వారి వెంట నేనును బయలు దేటితిని, అడవిలో ప్రయాణము చేయుచుండగా వనగజ మొకటి మూపైకి వచ్చెను. అది యెందఱినో మ్రుందించెను, చెట్టు కొకడు పుట్ట కొకడుగా పాటిపోయితిమి, అదృష్ట వశమున నేను నీ యిల్లు చేరితిని, నా భాగ్య మిట్లున్నది.” అని గౌతముడు దీనముగా బలికెను.

అతని దీనస్థితికి బకము విచారించెను, విప్రునితో “అయ్యా! నీవు నాకు నెయ్యడవైతివి. నీ దారిద్ర్యమును తొలగింతును. ఆర్తిని పోకార్తును. చింతింపకుము, ముందు నా యాతిభ్యమును స్వీకరింపుము.” అని పలికి దేవనదికి పోయెను. రుచిమంతములైన మంచి చేపల నెంచి తెచ్చెను, చక్కగా పక్వము చేసెను. అడవిలో తియ్యని పండ్ల నేర్చి తెచ్చెను, వఱపైన పచ్చియాకులను దెచ్చి అతిథిముండఱ పఱచెను. మంచి మాంసమును నందులో వడ్డించెను. మఱొక ఆకులో పండ్లుంచెను. రుచులను వర్ణించుచు తినుమని ప్రోత్సహించెను, ఆసలే ఆకలిగొన్న బ్రాహ్మణుడు, రుచికరములైన పదార్థము లెదుట నున్నవి. ఇక చెప్పెడిదేమి? తనివిదీఱ మెసవినాడు. ‘తృప్తోస్మి’ యన్నాడు. వేయి నోళ్ళతో బకమును స్తుతించినాడు. ధన్యవాదము లర్పించినాడు. భుక్తా యాసమతో నొత్తిగిల గోరినాడు.

ఆ కొంగ అతని కోరికలను దీర్చుటకు వేగిరపడుచుండెను. వెంటనే చెంగటనున్న పూలతీవలపై వ్రాలినది. లేత లేత చిగురాకులు కోసినది. వాసనలీను పూలను త్రుంచినది. వెరవుతో వాని నన్నిటిని తన యిరవునకు చేర్చినది. ఒత్తుగా మెత్తనిశయ్య నేర్పజీచినది. అతిథి నందు 'శయనింపు'మని ప్రార్థించినది. అతనితో సముచిత ప్రసంగములు జరిపినది. అప్పటికి చాల రాత్రి యయ్యెను. బ్రాహ్మణుడు చిగురాకు నెఱ్ఱపై సుఖముగా నిద్రించెను.

తూరుపురేకలు తెల్లవార సాగెను. కొంగ నిద్రనుండి లేచెను. విప్రుని మేల్కొల్పెను. అతనితో "సఖుడా! దారిద్ర్యము చాల చెడ్డది. దానితో జీవితము క్రుంగిపోవును. హృదయము చెదరును. మిత్రులు తొలగుదురు. చుట్టములు ఈసడింతురు. గతిలేక మతి చెడను. మరణము క్షణకాలమే బాధించును. పేదరికము జీవిత మంతయు బాధించును. పాపము! నీ యవస్థ నన్ను కలతపెట్టినది. ఇక నీకు పేదటికము తొలగినదని యెంచుము. బుద్ధి, మిత్రుడా, వెండి బంగారములు పేదటికమును పోకాల్చునని బృహస్పతి చెప్పెను. ఈనాల్గింటిలో మిత్రుడు ముఖ్యుడా, నీవు బ్రాహ్మణుడవు. నేను కాశ్యప పుత్రుడను. నీతో నాకు మైత్రి యేర్పడినది. నాసర్వసంపదలకు పాత్రుడవైతివి. నాకు ప్రాణ సఖు డొకడు కలడు. అతడు రాక్షసరాజు. పేరు యూపా తుడు. అతని రాజధాని మధుప్రజము. ఇచ్చటికి మూడామడల దూర ముండును. అదిగో! ఆ కానవచ్చు దారివెంట పోయినచో నచటికి చేరవచ్చును. నీవా దారినే వేగముగా

నేగుము. మధువ్రజపురము చేరుము. రాజును దర్శింపుము, అతనితో నేను బంపితినిని చెప్పుము. అభిమతమును విన్నవించుకొనుము. అతడెంతో ప్రీతుడగును. వెండిబంగారములు, రత్నములు మొదలగు నమూల్యవస్తువు లిచ్చును. కోరికల సీడేర్చును. సంశయింపకుము. పో”మృని విప్రుని సాగ నంపెను. కొంతవఱకు పోయి దారిచూపి వెనుదిరిగి వచ్చెను.

గౌతముడు ఒకపతి చూపిన మార్గమున నరిగెను. మధ్యాహ్న మగుసరికి మధువ్రజపురము చేరెను. రాజ దర్శనము చేసికొనెను. రాజు వానిని చూచి “ఏలవచ్చితి” వని యడిగెను. బ్రాహ్మణు డతనితో “నాడీజంఘుడు పంపగా వచ్చితిని. అతనికి ప్రియసఖుడను. విప్రుడను. దరిద్రుడను. ధనార్థినై వచ్చితిని. మీ దర్శనము చేసికొంటిని.” అని నిజవిషయమును విన్నవించుకొనెను.

రాక్షసరాజు వానివంక తేటిపాటజూచెను. లక్షణము లను గని వాని నధముడని యర్థము చేసికొనెను. “నీ కులమును, విద్యను, యోగ్యతను వివరింపుము. ఏమియు దాచక నిజము చెప్పుము.” అని వాని నడిగెను. గౌతముడు ఏమియు దాచలేదు. ఉన్నదున్నట్లు తన వృత్తాంతమంతయు చెప్పెను.

వాని కథను విని రాజు తొణకలేదు, బెణకలేదు. అనాదరము చూపలేదు. అతడు వానిని జూచి ఊహించిన దంతయు నిజమైనది. “వా డెట్టి వాడైన నేమి? తన సఖుడైన మహాబకమునకు మిత్రుడు. ఆ పుణ్యమూర్తి స్నేహమువలన వీడు పవిత్రుడు కావచ్చును. ఆ కారణముచే తానిచ్చు

దానమునకు కూడ పాత్రుడైనాడు. ఇక వానిని గూర్చి తర్కింపరాదు. అపార ధనములిచ్చి తృప్తుని గావింపవలెను.” అని నిశ్చయించుకొనెను. అతనిని సత్కరించుటకు తగిన వారిని రావించెను. వారివెంట నతనిని బంపెను. మఱునాడు మరల రమ్మని చెప్పెను.

మఱుసటి దినము కార్తిక పూర్ణిమ. ఆనాడు జేడు వేలకొలది విప్రులను బిలిపించెను. తనయింట సంతర్పణ చేయించెను. గౌతముని ప్రత్యేకముగా బిలువనంపెను. అందఱికి పసిడి పశ్చేరములలో వడ్డన చేయించెను. వారందఱు మృష్టాన్నములను తుష్టిగా నారగించిరి. భోజనములు పూర్తియయ్యెను. రాజు ఎవరి పశ్చేరములను వారినే కొని రమ్మనెను. ఆ పశ్చేరములనిండ వలయు దక్షిణ లుంచెను. వారి నందఱిని సత్కరించెను. గౌతముడు కూడ తాను గుడిచిన పసిడి పశ్చేరమును గొనివచ్చెను. రాజు మ్రోల నిలిచెను. ప్రభువు వాని పశ్చేరమునిండ కనకరాసు లుంచెను. వాడు మోయగలిగినన్ని రత్నముల నిచ్చెను. గౌరవ పూర్వకముగా నతనివైపు చూచెను. పోయి రమ్మనెను. కరస్పర్శ చేసి సన్మానించెను.

గౌతమున కీ సన్మానము మహాశ్చర్యముగా నుండెను. తానొక క్రొత్తలోకమున నున్నట్లు భావించెను. పూర్వము తనను జూచి అందఱును రోతచెందెడివారు. తొలగిపోయెడి వారు. ఇప్పుడు మహారాజు స్వయముగా గౌరవించినాడు. కరస్పర్శ చేసినాడు. ఎంత అపూర్వ గౌరవము! తలచు కొనగా అతని కే విపరీతముగా తోచెను. తన యదృష్టమునకు

ఉబ్బిపోయినాడు. రత్నరాసులు మూట గట్టుకొన్నాడు, నెత్తిపై పెట్టుకొన్నాడు. రాజువంక కృతజ్ఞతతో చూచినాడు, సెలవు తీసికొన్నాడు.

గౌతముడు బయలుదేతెను. భుక్తాయాసముతో మార్గమున నడచుచుండెను. ఆశతో తీసికొన్న ధనము బరువుగా నుండెను. ఆ మూట మోయలేక మోయుచుండెను. శ్రమతో వగర్చుచుండెను. మెడపై తలపై మార్చి మార్చి మోయుచుండెను. అవయవములు నొచ్చిపోయెను. వీపును మూపులును క్రుంగిపోయెను. నడచి నడచి యెట్లో తుదకు అడవిలోని మట్టికడకు జేరెను. పొదలోని కొంగ చెంగటికేగి మూటను బడవైచెను. మెడను నడుమును సాగ దీసికొనెను. అటునిటు త్రిప్పకొనుచు నిలిచెను, ఆయాసమును త్రోసివేసికొనుచు బకమువంక కృతజ్ఞతతో చూచెను.

నూతన మిత్రుడగు గౌతముడు పడిన కష్టమునకు కొంగ నొచ్చుకొనెను. అతనిని తనచెంత కూర్చుండ బెట్టుకొనెను. ముచ్చెమటలు క్రమ్ముచున్న వాని మేనిని గాంచెను. తన విశాల పక్షములతో మెల్లగా చల్లగా వినరెను. వాని సేద తీర్చెను. కొంతసేపు విశ్రమింపజేసెను. తరువాత చెంతనున్న సెలయేటిలో వార్చిరమ్మని పంపెను. అతడు తిరిగి వచ్చునంతలో మధురఫలముల నేర్చి తెచ్చెను, తినుమని వాని కిచ్చెను. రుచిమంతమైన ఫలరస మొత్తో ఆప్యాయనముగా వాడుత్రావెను. ఆపక్షి వానికి పరిచర్యలు చేయుచు చాలకాలము గడపెను. అప్పటికి రాత్రి జాము ప్రొద్దుపోయెను. అలసి బకపతి వానిచెంత శయనించెను.

బ్రాహ్మణుడు నడిరేయికి మేలుకొనెను. మూట ముల్లెలు గట్టుకొనెను. ప్రయాణమునకు సిద్ధపడెను. కొంగ ఇంకను మేల్కొనలేదు. అది సుఖవిద్ర పోవుచుండెను. గౌతమున కొక యాలోచన తోచెను. “మోయలేని బరువు మోసికొని అత డాతో దూర మరుగవలసి యుండెను. దారిలో ఆకలియైన అన్న మెక్కడిది? అడవిలో ప్రయాణము గదా! కొంగవంటి పుణ్యాత్ము లెచటచుండి వత్తురు? ఉన్నను ఎట్లు కన్పింతురు? కన్పించినను సత్కరింతురని నమ్మక మేమున్నది? తనకు దారిబత్తెము ఎంతో అవసరము. ఈ కొంగ చాల క్రొవ్వి యున్నది. దీని మాంస మెంతో మెత్తగా రుచిగా నుండును. నోటిలో కరగిపోవును. దీనిని చంపి మాంస మిగురబెట్టి మూట గట్టుకొన్న యెడల దారిలో ఆకలియైనపుడు తినవచ్చును.” అని నిశ్చయించుకొనెను.

పామునకు పాలుపోసి పెంచినను తన చెష్టగుణమును వినువదుగదా! దాని విషము వృద్ధిపొందునే కాని తగ్గదు కదా! వెంటనే ఆ పాపాత్ము డొక బడియ దీసికొనెను. రెండు చేతులతో గట్టిగా పట్టుకొనెను. నిశ్చింతగా నమ్మి నిద్రించుచున్న కొంగ తలపై బలముగా మోదెను. మరల మరల మెడమీదను బడలిమీదను బాదెను. దాని తల పగిలెను. మెడ విడిగెను. తెక్కలు తునిగెను. కాళ్ళు తునక లయ్యెను. అది పూర్తిగా చచ్చినదని తెలియువఱకు సత్యం కొట్టుచునే యుండెను. దాని ప్రాణములు పోయెను. వాడు దాని యీకలు పెట్టికెను. తోలు నొలిచెను. కరీరము చీల్చెను. ప్రేవులు తీసివేసెను. మంచిమాంసము నేర్చి ఆకు

దొప్పలలో నుంచెను. అప్పటికి వేకువ యయ్యెను. వాడు మూట ముల్లెలను నెత్తిపై పెట్టుకొనెను. మాంసపు దొప్పను చంకకు దగిలించుకొనెను. చర చర ప్రయాణము సాగించెను.

వేగుజామున రాక్షసరాజు మేల్కొనెను. కొంగ యింటివైపునుండి దుర్గంధము వచ్చుచుండెను. తన మిత్రుని కేమి కీడు మూడినదో యని అతడు భయపడుచుండెను. తనవారిని రావించెను. ఆ విషయము వారితో ప్రస్తావించెను. అప్పటికి జాముప్రొద్దెక్కినది. రాజధర్ముడు తనకడకు నిత్యము ప్రొద్దుపొడుపున వచ్చెడివాడు. నేడింకను రాదాయెను. “వచ్చిన అతిథి గుణహీనుడు, నీచుడు. వాడు పాపాత్ముడని చూచినపుడే తెలిసినది. ఆతులువ నా చెలికాని కేమి యపకారము తలచెనోకదా! నామిత్రుడందఱిని నమ్మును. అతని మనసులో కపటములేదు. అందఱు తనవంటివారే యని తలచును. దైవమా! ఏమి చేయదలచితివి?” అని వగచెను.

రాజధర్ముని చూచిరండని కొందఱు భటులనుబంపెను. వారందఱు వడి వడిగా బకపతి విడిదికి పోయిరి. అతడు ఎచ్చటను లేడు. వెదకి చూడగా కొంగ డొక్క మాత్రమే కనిపించెను. వారి గుండె లవిసెను. ఆ పుణ్యాత్ముని వారెఱుగుదురు. అతని మరణమునకు వారెంతో విలపించిరి. కొందఱు తౌబ్రాహ్మణుని యడుగుజాడలవెంబడిపోయిరి. నలువైపులకు కొందఱుపరుగిడిపోయిరి. కొందఱావార్తను రాజున కెఱిగించుటకై యరిగిరి. రాజు తనప్రాణసఖుని మరణవార్త విని పనవి పనవి యేడ్చెను.

గౌతముని అశుగుజాడల వెంబడి భటులు పరుగిడుచుండిరి. బ్రాహ్మణుడు బరువుతో వంగి నడచుచుండెను. అత డెంత వేగముగా నడువబోయినను కాలు సాగుట లేదు. కొలది కాలమునకే రాజభటులకు వాడు దొరికెను. వారు వానిని పెడకేలు గట్టి కొట్టుచు పట్టుకొని వచ్చిరి. తమ ప్రభువుమోల నిలిపిరి. రాజు వాని మొగము చూడలేదు. “ఈ కృతజ్ఞుని నాకడ కేల తెచ్చితిరి? వీనిని క్రూరముగా హింసించుడు. వలసినచో నమలివేయుడు. చిత్రవధ చేయుడు.” అని భటులతో పలికెను.

వారు “ప్రభూ! మాకు మాత్రము మతిలేదా! ఈ పాపకర్ముని శరీరము నెట్లు ముట్టుకొందుము. ఎంత రక్కసులమైనను ఈ కృతఘ్నుని మాంసము మెసవజాలము. వీని నంటుకొనుటచే మాకు పాప మంటుకొనును.” అని విషయముగా బదులాడిరి.

రాజు “మీరు వీనిని తినుడు; తినకపోండు. ఏమియైనను చేసికొనుడు. నా యెదుట నుంపకుడు. దూరముగా తీసికొని పోండు”ని యానతిచ్చెను. వారు వానిని ఊరివెలుపలికి బంధించి తీసికొని పోయిరి. వాడి కత్తులతో ఒడలు నెత్తురొలుకునట్లు చీరిరి. ఆకలిగొన్న వేటకుక్కల యెదుటికి నెట్టిరి. నెత్తురు గారుచున్న వాని దేహమును గాంచి ఆ కుక్కలు మీదికి దూకినవి. మూచూచినవి. వెంటనే వెనుకకు తగ్గినవి. ఒక్క కుక్కకూడ వాని దేహమును ముట్టుకొనలేదు. కడుపులు నకనక పడుచున్నను నిలబడి ఊరకుం డెను. నోరులేని జంతువులకు గూడ పాపభీతి

యెంతో యున్నది. మంచి చెడ్డల విచక్షణ యున్నది. కృతఘ్నున కేదియు లేదుకదా! అందువలననే “కృతఘ్నుని దేహమును కుక్కలుగూడ ముట్టవ”ని వేదములు చెప్పుచున్నవి. వేదముల వాద మిపుడు నిదర్శనముగా కన్పించినది కృతఘ్నునికి మించిన నీచుడు ప్రపంచమున లేడుగదా!

అసురపతి పురపుర పొక్కుచు తన మిత్రుని కళేబరమును దెప్పించెను. తక్కిన మిత్రులును తానును గూడి స్వయముగా చితిపేర్చిరి. బెంగతో కొంగకు అగ్ని సంస్కారము గావించిరి. వంతతో కొంతదూరము నడచిరి. ఇంతలో వారిచెంతకు సురపతి యడు దెంచెను, అసురవిభుడు దేవవిభుని జూచి యాశ్చర్యము నందెను. వినయముతో సంభ్రమముతో అతనిని గౌరవించెను. “మహాత్మా! నారాజధర్మ్యుని నాకిచ్చి కరణింపు”మని ప్రార్థించెను. కన్నీరు మున్నీరుగా దుఃఖించెను.

దేవేంద్రుడు రాక్షసేంద్రుని ఊహించెను. “విరూపాక్షా! నీ మిత్రుడు రాజధర్మ్యుడు చతుర్ముఖునికి సఖుడు. ఆతడితనిని చూచి చాలదినములైనది, రాజధర్మ్యుడు తననద్దకనుదినము రాకపోకలు సేయవలెనని యతని కోరిక. ఒకసారిగూడ నితడు పోకపోవుటచే నతని మనసులో కలకపుట్టెను. చూడవలె ననుకోర్కీ హెచ్చెను. అందుచే నితని కీగతి సంభవించినది. నీవితని డొక్కకు అగ్నిసంస్కారము కావించి మేలు చేసితివి. నీవు అగ్నియిచ్చి వచ్చిన తరువాత నొక చిత్రము జరిగినది. ఆ చితి సమీపమున నొక యావుతన దూడకు పాలు గుడుపుకొనుచుండెను. ఆ దూడ నోటి

నుండి నురుగు జాతెను. అది సుడిగాలికి తూలి సొదవైపడెను. ఆ పవిత్రమైన నురుగుతో నాడీజంఘుడు సంజీవితుడయ్యెను. అత డెప్పుటిరూపము ధరించిరాడు. నీకడకు వచ్చుచున్నాడు. ఇట్లతడు మరణించుటకు జీవించుటకు బ్రహ్మదేవుని సంకల్పమే కారణము. ఆ మహానుభావుని ప్రభావమే యింత చేసినది. నీ విదియంతయు తలచి చింతపడలుము. సంతసము నొందుము.” అని బుజ్జగించుచు పలికెను.

దేవేంద్రు డిట్లు చెప్పుచుండగానే నాడీజంఘుడు నచ్చెను. వచ్చి తన మిత్రుల కానందము కల్పించెను. తన కతమున గౌతమునకు గలిగిన వెతలకు చింతించెను. వాని దీనదశను చూడలేకపోయెను. అతనిని “బంధవిముక్తుని చేయు” మని ఇంద్రుని ప్రార్థించెను. ఇంద్రుడు దివ్యజ్ఞానముతో నవలోకించెను. నాడీజంఘుని మైత్రివలన గౌతముని పాతకములు పటాపంచ లయ్యెనని యతడు తెలిసికొనెను. గౌతముని కతముననే నాడీజంఘుని దర్శనము బ్రహ్మకు కలిగెను. ఆ కారణముచే బ్రహ్మదేవునికి గౌతమునిపై కృప కలిగెను. ఇక గౌతముని వదలుటలో తప్పులేదని ఇంద్రుడు తలచెను. వెంటనే రాజధమ్మని కోరికను మన్నించెను. బ్రాహ్మణుని వదలించెను. అతని ధనము నతని కిచ్చిరి. అసురపతి వానిని పొమ్మని యానతిచ్చెను. గౌతము డా ధనమును మోచికొనుచు తిరిగి తిరిగి చూచుచు పోయెను. దేవేంద్రుడు స్వర్గమున కేగెను. దైత్యరాజు సంతুষ్టుడై బకమును కౌగిలించుకొనెను. ఆనందబాష్పములు రాల్చెను. పెన్నిధిని గన్న పేదవలె వివశుడై పోయెను. కొంత తడవు

ఒకరి నొకరు పరామర్శించుకొనిరి. తుదకు రాజనాద్య
సెలవు తీసికొని నాడీజంఘుడు నిజగృహమున కేగెను.
ఈ వింతనుజూచినవారు ఆశ్చర్యముతో కొయ్యబొమ్మలవలె
నిలచిపోయిరి. నాడీజంఘుని పుణ్యచరిత్రమును వేనోళ్ళ
గొనియాడిరి.

అన్ని ద్రోహములకంటె మిత్రద్రోహము మహా
పాతకము. కృతఘ్నత దానికంటెను పాతకము.

8. విశ్వామిత్ర - చండాలురు

పూర్వ మొకప్పుడు పెద్ద కఱవు వచ్చెను. అప్పుడు
త్రేతాయుగము ముగియుచుండెను. ద్వాపరయుగము ప్రవే
శించు చుండెను. ఆ సంధికాలములో ఎచ్చటను వాసచినుకు
పడలేదు. వాసకాలమున గూడ వేసవి మంటలు మండు
చుండెను పచ్చని పైరులు మలమల మాడిపోయెను. నీటి
మడుగులు ఎండిపోయెను, చెరువులు ఏరులు ఇగిరిపోయెను.
తరువులు లతలు కమరిపోయెను. అడవులు మాడిపోయెను.
నేల బీటలు వాతెను. పశువులు నశించెను. ధనధాన్యములు
క్షీణించెను. బలవంతులు బలహీనులను దోచుకొనుచుండిరి.
అధర్మము పెరిగిపోయెను. యజ్ఞ యాగములు ఆగిపోయెను.
దేవపూజలువీగిపోయెను. బ్రాహ్మణులుపాడిదప్పిరి. రాజులు
మేరదప్పిరి. ప్రజలు ఆకలితో అలమటించుచుండిరి. డొక్కలు

మాడుచుండెను. ఆకలి మరణములు పెరిగెను. ఆ వజ్రపు పండ్రిడు సంవత్సరము లుండెను. జీవకోటి మూడుపాళ్ళు నశించెను.

ఆ కష్టకాలములో విశ్వామిత్రు డను నుని యెంతో బాధపడెను. అతడు మొదట రాజర్షి, తరువాత బ్రహ్మర్షి, ఆ పైన మహర్షి యయ్యెను. మునిపతియై కులపతియై ఖ్యాతి నార్జించెను. ఆకులతో అలములతో కాలము గడచెను. గాలి, నీరు త్రావి జీవములు నిలుపుకొనెను. అతని మనస్సు దొడ్డది. తపస్సు గొప్పది. దేవత లతనికి నెఱురుగు. ప్రజలు వానికి భక్తి సల్పుదురు. లోక మాతని మాటకు జవదాటదు. చక్రవర్తు లతనికి పాదాశ్రాంతలు. అంతులేని శక్తి సంపన్నుడు. అంతవాడు కూడ ఆకలికి మాడిపోయెను. నియమములు నడలిపోయెను. ధైర్యము ఎడలిపోయెను. పొట్ట చేత బట్టుకొని తిరిగెను. ఎవ రేది పెట్టుదురా యని యెదురు చూచెను. కొందఱిని అన్న మడిగెను. మఱి కొందఱిని మాంసము యాచించెను. దుంపలకు చేతులు చాచెను. పాపము! అతడు అందని పండ్లకు ఆఱులు చాచెను. వాని కేదియు లభింపలేదు. ఆకలితో నీరసించి పోయెను. శ్రమతో తూలిపోయెను. మెల్లగా అతడొక మాదిగపల్లె చేరెను. ఆ పల్లెనిండ ఎముకల ప్రోవులు పడియుండెను. పండుల డొక్కలు, కుక్కల పుట్టెలు పాడుకంపు కొట్టుంచుడెను. అచటివా రందఱు గొడ్డుగోదలను జంపుచుండిరి. నిత్యము వాని మాంసముతో పొట్ట బోసికొనుచుండిరి. ఏ యింట జూచినను పశుమాంసము వ్రేలాడగట్టబడి యుండెను.

ముని కడుపు నకనక లాడుచుండెను. అచటినుండి అడుగు వేయ లేక పోయెను. తూలి నేలమీద పడెను. ప్రాణములు పోవునట్లుండెను. అతడు “ ఈ యాపదనుండి గట్టెక్కవలెను; ఎట్లైనను ప్రాణములు నిలుపుకొనవలెను. ప్రాణరక్షణము పరమ ధర్మము.” అని తర్కించుకొనెను.

ఒక చండాలు డపుడే ఒక కుక్కను జంపి తోలొలిచెను. తోలుదీసిన కడిమమును గాలిలో ఆటబెట్టెను. ముని కెదురుగా అది కన్పించుచుండెను. దానిని దిసి జీవములు నిలుపుకొనవలెనని ముని తలచెను. “ అది ఊరకరాదు. దొంగతనము చేయవలెను. దొంగప్రొద్దు వఱకు వేచి యుండవలెను. ప్రాణములు నిలుపుకొనుటకు మఱొక తెరువులేదు. ఇట్టి సమయములలో దొంగతనము చేయుట తప్పకాదు. అధముని ధనముతో ప్రాణములు నిలుపుకొనుట పరమధర్మమని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి. ఇది చండాలుని సొమ్ము. దీని నుపయోగించుకొని జీవింపవలెను.” అని ముని నిశ్చయించుకొనెను.

ఊరు మాటు మణగెను. ప్రజలు గాఢనిద్రలో నుండిరి. అర్ధరాత్రి యయ్యెను. ముని మెల్లగా లేచెను. తడబడుచు నడచెను. కుక్క కడిమమును జేరెను. దానిని బట్టుకొని లాగెను. లాగుటలో చిన్న చప్పుడయ్యెను. ఆ చప్పుడవలన చేరువలోనిందించుచున్న చండాలుడు మేలుకొనెను. మేలుకని మునితో “ నీ వెవ్వడవు? మాంసమును మ్రుచ్చి లించెదవేల? నేను నిద్రపోలేదు. నాదెబ్బచూడము.

నీ ప్రాణములు తీయుదును.” అని లేచి బడియ చేతబట్టుకొని వచ్చుచుండెను.

దురదృష్టవంతున కెందు బోయినను ఆపదలు వెంట వచ్చుచుండును గదా! ముని దీనుడై కుక్క-మాంసము నాశించినను లభించునట్లు లేదు. వ్రతము చెడినను ఫలము దక్కలేదు. పైగా చండాలునివలన ప్రాణ భయ మేర్పడెను. చాలని రోజులలో త్రాడు గూడ త్రాచుబామై కఱచును. లేకున్న లోకపూజితుడైన మహాముని యెక్కడ? చండాలు డెక్కడ? ఆ ముని ప్రాణభయముతో గడగడ లాడెను. చండాలు డేమి చేయునో యని భీతి నందెను. తన యెడల ప్రజలకు భక్తి మెండని యత డెఱుగును. ఆపత్సమయములో అవకాశము నుపయోగించుకొనదలచెను. తన పేరు చెప్పినచో చండాలు డూరకుండునని యెంచెను. సగము చచ్చి “నేను విశ్వామిత్రుడను” అని యత డనెను.

ఆ మాటలు ముని నోటినుండి వెలువడినవో లేదో చండాలుడు తొట్రుపాటు పడెను. మునికి కేలుమోడ్చెను. మోకరించెను. కన్నీ రొలుకుచుండగా “మహాత్మా! ఇది యేమి? నీ తలంపేమి? యని విశ్వామిత్రు నడిగెను.

ముని అతనితో “ఆకలి పెల్లన కడుపు కాలుచున్నది. ఒడలు మండుచున్నది; నీరసము హెచ్చినది. మూర్ఛ వచ్చినది. ప్రాణరక్షణ అవసరమైనది. పాపకృత్యమైనను కుక్క-మాంసమున కాశించితిని. అడిగిన నీ వేమందువో యని భయపడితిని. ఆపత్కాలమున మ్రుచ్చిమి కూడ

ధర్మముని యెంచితిని. అందును అధముని ధనము నపహరించుట తప్పుగాదని తర్కించుకొంటిని. అగ్ని దేవుడు పరిశుద్ధుడయ్యెను, సర్వభక్షణము సేయుటలేదా? దానివలన అతని పవిత్రత లోపించుట లేదుకదా! అట్లే నన్నును భావింపుము. ఆ నిశ్చయముతో ఇట్టి పనికి బూనుకొంటిని.” అని సామ వచనములు పలికెను.

ఆ మాటలు చండాలుడు విని “మహారీ! జంతువు లన్నిటిలో కుక్క నీచమైనది. దీనిని దిని ధర్మహాని కావింపకుడు. ప్రాణహానికంటె ధర్మహాని పాతకమైనది. ఇంకొక పెరవుతో నుసురులు నిలుపుకొనుడు.” అని వినయముగా బలికెను.

అతని మాటలు విశ్వామిత్రుడు విని “బ్రహ్మ తేజస్సు నాకు ప్రాపై యున్నది. తపస్సు నాకు ధనమై యున్నది. ఈ రెండును అగ్నికంటె ఉజ్వలములైనవి. వీనితో నా పాపములు కాల్చి వేయుదును. ముందు జీవములు నిలుపుకొనవలెను. తనువున ప్రాణములు నిలుపుకొనుట పరమధర్మము. బ్రదికి యుండిన శుభములు పడయవచ్చును. ఇంకొక తెరువున ఆహారము దొరకలేదు. పూర్తిగా ఆలోచించియే యీ పనికి బూనుకొంటిని. ఈ సారమేయ మాంసమును తనివిదీక్షమెనవనిమ్ము.” అని చండాలుని కోరెను.

ముని మాటలకు చండాలునికి నవ్వువచ్చినది. “మహాముని! ఆత్మప్రకాశము కలవాడవు. మహాజ్ఞానివి. ప్రాణము లపై తీపివలన అధర్మము చేయదలచితివి. అధముని సొమ్మున

కాశించితివి. నీ తేజోహానికి నే నోర్వజాలను. నీచపువని చేయుటకంటె చావుమేలు. నీతి విడుచుట మహాపాతకము.” అని మునితో ననెను.

వాని మాటలకు విశ్వామిత్రుడు కోపింపలేదు. బాధ పడలేదు. “ప్రశస్తుడైన అగస్త్యుడు వాతాపి మాంసమును దినలేదా? అతని తేజస్సు తగ్గినదా? తపస్సు పాడైనదా? ఆ మహాత్మునికి దానివలన నేమి లోపము కలిగినది? అతనిని లోకము కొనియాడినది. పూజించినది. తపస్సంపన్నులకు పాపము లంటవు. పెక్కుగుణము లున్నచోట ఒక్కదోషమున్నను అది లెక్కకు రాదు. చందమామ చల్లని వెన్నెల వెదజల్లుచున్నది. అమృతమును స్రవించుచున్నది. ఆ చందమామలో నల్లని మచ్చ యున్నది. ఆ మచ్చ దాని గొప్పతనమున కేమిలోపము తెచ్చినది?” అని చండాలుని ప్రశ్నించెను.

ఆ మాటలకు వాడు మరల నవ్వెను. “తపోధనా! పరులకు మేలుచేయుట పుణ్యాత్ముల లక్షణము. పరులమేలు కొఱకు పాపములు చేసినను భయములేదు. ఆ కల్మషము వారి నంటదు. మహాత్ముడైన అగస్త్యుడు లోకకంటకుడైన వాతాపిని జంపెను. లోకములకు ఉపకారము చేసెను. అత డా పనిని ప్రజలు కోరుటవలన చేసెను. అతనికి మాంసము దొరకక కాదు. అతడు తినదలచిన రక్కసుని మాంసమే తినవలెనా? దుచికరములైన మాంసము లెన్ని లేవు. తన కిష్టము లేకున్నను ప్రజల కిష్టములు బాపుటకై అత డా పనిని చేసెను. ఆ మునితో మీకు సామ్యమెక్కడ?

చంద్రుడు లోకము కొరకు చల్లని వెన్నెల నిచ్చుచున్నాడు. పైదులను బెంచుటకు అమృతమును కురియుచున్నాడు. ఆ పవిత్రమూర్తిలోని మచ్చ యెవరి కపకారము చేయుచున్నది? దానివలన అతని అందమున కేమి లోటు కల్గినది? అది లెక్కలోనిది కాదు. నీవు యశోమూర్తివి. తపోధనుడవు. కుక్కమాంస మెవరి మేలు కోరి తినుచున్నావు? లోకము కొరకు కాదుగదా? ఈ పాపము నీకు గాక లోకమున కంటునా? అని మునిని ఎత్తిపొడిచి మాటాడెను.

ముని వాని మాటల సారమును గ్రహించెను. వానితో “నా ఆత్మ ఉజ్జ్వలమైనది. ఉత్తమ సంస్కారము కలది. లోకమునకు మేలు చేయగలది. విద్యలను విరజిమ్ముగలది. అజ్ఞానమును హఠామాపగలది. విజ్ఞానమును వెలిగింపగలది. బ్రహ్మపదార్థమును గుర్తెరిగినది. సూర్య చంద్రుల వలన కలిగెడి మేలుకంటె నావలన తక్కువ మేలు కలుగదు. నా జీవితమువలన లోకము క్రొత్తచైతన్యము పొందగలదు. నూత్నమార్గముల త్రొక్కగలదు. క్రొత్త సృష్టి చేయగలదు. వేయేల నా ప్రాణములు లోకమునకే జీవములు. అందువలన వాని రక్షణకొరకు నేనీ పనిని జేయుచున్నాను.” అని గట్టిగా మాటాడెను.

ఆ మాటలు విని అంత్యజుడు నొచ్చుకొనెను. మునిని ఆలయించినందుకు చింతించెను. అతడు మునిపతితో “కుల పతీ! నా పలుకులను వేరుగా దలపకుము. మాంసమును విడువజాలక లోభి నై యిట్టంటినని కినియకుము. మహాత్ముడవు. నీ తేజస్సుకు, తపస్సుకు హాని కలుగునేమో అని

భయపడితిని. ఆ భయమే నన్నింత వాచాలునిగా జేసినది. నాకు మీపై జాలిపుట్టినది. ఇప్పటి మీ యవస్థ ఎంతటి జాతి గుండెవానికై నను కరుణ పుట్టించును, నామనస్సు పరితపించు చున్నది.” అనెను.

గాధినందనుడు వాని మాటలు విని “నీకు కరుణపుట్టిన దనుచున్నావు. నాయందు జాలి గలదేని యీకుక్కనంజుడు నాకేమ్ము. నీవు పుణ్యచరిత్రుడ వయ్యెదవు. నీవు ఇష్టపడి యిచ్చుటవలన నాకు దొంగతనము చేయుట తొలగిపోవును. అబద్ధమాడుట తప్పిపోవును, ఆ దోషములు చేయుటవలన కలిగెడి పాపములు నాకంటవు. సత్యవర్తనముతో చేయు పనులు సీచములైనను పాపములను గలిగింపవు. జాగుచేసి నన్ను బాధింపకుము.” అని వానిని ప్రార్థించెను.

చండాలు డా మాటలు విని “అయ్యా! మీరు పుణ్య మూర్తులు. ఆత్మప్రకాశము మీ కన్నులలో వెలిగి పోవు చున్నది. పుణ్యము మీపాదములలో ప్రతిఫలించుచున్నది. మీ దివ్య తేజస్సుకు సమస్కారములు. సీచ మానవునివద్ద దానము పుచ్చుకొనుట వినరానిది; కనరానిది; మనసులో నైనను తలపరానిది. నే నిక యెక్కువ తక్కువలు పలికి మీకు విసుగు కలిగింపను. మీరు తలచినట్లు కానిండు. వలచినట్లు సేడచుకొనుడు.” అని దూరముగా తొలగెను. శునకమాంస మిచ్చెను.

ముని దానిని దిని ప్రాణరక్షణము గావించుకొనెను. చండాలు నాశీర్వదించెను. తపస్సుతో పాపమును బాపుకొన

నెంచెను. హిమాలయమున కేగెను. తరువాత ఇంద్రుడు వర్షములు కురియించెను. విశ్వామిత్రుడు తపస్సిద్ధి నొందెను. లోకమున జ్ఞానబీజములు వెదజల్లెను. సాహితీ సస్యములు పండించెను. విజ్ఞానదీపములు వెలిగించెను. ఆ మహాత్ముని నలన లోకము నూత్నచైతన్యము పొందెను. సుఖిక్ష మయ్యెను. అభ్యుదయము నొందెను.

ఆపత్కాలమున ప్రాణరక్షణకై పాపకార్యములు చేయుట దోషము కాదు—అని యిందలి నీతి.

9. పర్వత - నారదులు

దేవలోకములో పర్వత నారదులను వాడుండిరి. వారు దేవమునులు. పర్వతుడు నారదుని చెల్లెలి కొడుకు. వారు నిత్యము నందనోద్యాసములో దిరుగుచుందురు. దేవ నది యొడ్డున విహరింతురు. కల్పవృక్షముల నీడలో విశ్రమింతురు. బాగాదు పద్మములు తిలకింతురు. అమరలోకము ఆనందనిలయము. అచట సుఖముల కేమికోదవ! ఆ మునుల మనస్సులు నిత్యసుఖములతో విసిగిపోయెను. కష్టము లేని వట్టి సుఖమునకు విలువ లేదుగదా! కొంతకాలము ఆ లోకమును వారు వదలదలచిరి. ఎటుకైనను పోదలచిరి.

వా రొకప్పుడు భూలోకమును జూడవలె ననుకొనిరి. ప్రభావ సంపన్నులకు సాధ్యముకాని దేమున్నది? దివినుండి

భువికి వచ్చిరి. వచ్చుచు “ఒకరికి తెలియకుండ నొక రేమియు చేయరాదు, మనసులోని తలపులను దాచుకొనరాదు.” అని గట్టి శపథము చేసికొనిరి. ఆ నియమమును దాటినవారు శాపార్హు లగుదురని నిర్ణయించుకొనిరి. కలసి మెలసి భూలోకమున సంచరించుచుండిరి. వారు శాపము లిత్తురు. అనుగ్రహింతురు. తప్పు చేయుగలరు. సవరించుకొనగలరు. ఇద్దఱు జాలిగుండె కలవారు. ఉపకారము చేయుట వారి కలవాటు. ఎవరికిని కీడు చేయుట యెఱుగరు.

భూలోకము వారిని పూజించినది. రాజులు వారి నాదరించిరి. చక్రవర్తులు వారిని దర్శించిరి. భక్తులు ప్రణమిల్లిరి. మునులు గౌరవించిరి. వారు మెట్టినచోటు పుణ్యతీర్థ మయ్యెను. ప్రజలు వారిని నూఱు చేతులతో పూజించిరి. వేయినోళ్ళతో స్తుతించిరి.

వారొకనాడు సృంజయుడను రాజర్షి యింటి కరిగిరి. అతడు వారిని పరమభక్తితో పూజించెను. ఆశిష్యమిచ్చెను. చక్కగా సత్కరించెను. అతని సవర్యలకు వారు తృప్తిపడిరి. కొన్నాళ్ళతని యింటనుండగోరిరి. ఆ రాజు ముదమందెను. ‘మహాప్రసాద’మని ఉప్పొంగెను. అతని కొక కూతురుగలదు. ఆమె పేరు సుకుమారి. రాజున కామె గారాబుకూతురు. ఎండ కన్నెఱుగని చిన్నది. అందము నామె యందే చూడవలెను. రాజామెను బిలిచెను. దేవమునులను జూపెను. వారిని “దేవోపచారములతో బూజింపు”మని చెప్పెను. మునులతో “ఈ నెలత మీకు సేవ చేయగలదు. మెలకువతో పనులు సలుపుగలదు. తృప్తిపఱుపగలదు. సుఖపడుడు” అని సలికెను.

వలసిన వస్తువు లన్నియు నిచ్చెను. చక్కని వసతుల నేర్పఱచెను. తాను వేయి కన్నులతో వారిని గనిపెట్టి చూచుచుండెను. మునులుకూడ ప్రీతి నొందిరి. సుఖముగా నుండిరి.

ఒకనాడు సుకుమారి మునులకు పరిచర్య చేయుచుండెను. ఆమె సౌందర్యమునకు నారదుడు చలించెను. నాటినుండి అతని జనతపములు మంటలో గలిసెను. వ్రతము బూడిద యయ్యెను. మనసు మార్చుకొన లేకపోయెను. కోరికను కొనసాగించుకొన లేకపోయెను. ధైర్యము సడలిపోయెను. బాధతో క్రుంగి పోవుచుండెను. రోజు రోజుకు కృశించుచుండెను. ముఖము పాలిపోవుచుండెను. తన తలపును పర్వతునితో జెప్పుటకు సిగ్గుపడుచుండెను.

పర్వతుడు నారదుని యాకృతిని పరికించెను. అతనిలోని మార్పును గమనించెను. తన మామ వంతనొందుటకు చింతించెను. కారణ మారయ దలచెను. తన దివ్యజ్ఞానమును బ్రయోగించెను. అతనికి విషయము బోధపడెను. “నారదుడు రాకుమారిని ప్రేమించుటయే తప్ప. ప్రేమించినవాడు తనతో జెప్పకుండుట మఱింత తప్ప. తాము చేసికొన్న శపథము లెట్టివి? నారదుని ప్రవర్తన యెట్టిది? ఇతడు కుటిలాత్ము డైనాడు. వీని పని పట్టవలయును.” అని నిశ్చయించుకొనెను. వెంటనే నాడడుచి బిలిచెను. “నీవు నియమమును తప్పితివి. రాచకూతును వలచితివి. వలపు పుట్టుట తెలుపవైతివి. మన శపథమును తలపవైతివి. నీ విక సుకుమారిని వరింపక నిలువలేవు. ఆమెను పెండ్లియాడుము. ఆ వెంటనే నీ ముఖము కోతిమొగముగా

మారును. ఇదినాశాపము, అనుభవింపుము” అని కోపముతో పలికెను.

నారదుడు పర్వతుని గర్వమును పైపలేకపోయెను. “తాను కావలెనని తస్మా చేయలేదు. నియమము తప్పలేదు. సిగ్గుతో చెప్పలేక ఊరకుండెను. అంతమాత్రమునకే పర్వతు డలుగవలయునా? శమములేని తప మెందుకు? నిలుకడలేని తెలివి యెందుకు? పర్వతునికి ప్రాయశ్చిత్తము చేయవలెను. లేనియెడల వానిని పట్టపగ్గము లుండవు.” అని నిశ్చయించుకొనెను. పర్వతుని జూచి “నీకు నాకలోక గమనము నశించుగాక.” అని ప్రతిశాప మిచ్చెను.

పర్వతుడు శపింపబడెను. ఇప్పుడు వారిరువురికి రవరవలు పెరిగినవి. ఒక చోట నుండుట కిక వీలుపడదు. తన యిచ్చ వచ్చిన చోటికి పర్వతు డరిగెను. ఎందు బోయినను అతడు పూజింపబడుచుండెను. నారదుడు స్తంభయుని యింటిలోనే యుండెను. అత డిప్పుడు కుడితిలోబడ్డ బల్లి యయ్యెను. సుకుమారిని పెండ్లియాడకుండ నుండలేడు. పెండ్లియాడిన కోతిమొగము వచ్చును. ఏమి చేయవలెను? సుకుమారిపై వలపు నాపుకొన లేకపోయెను. తుద కామెను పెండ్లియాడుటకే నిశ్చయించుకొనెను. “ఆమె భార్యయైన చాలును. కోతిమొగము వచ్చినను బాధలే”దనుకొనెను. స్తంభయుని వద్ద కేగెను. సుకుమారిని తన కిమ్మని సిగ్గుపడచి కోరెను. రాజు దేవముని కోరికను నిరాకరింపలేదు. ఎంతోసంతోషించెను. తన కూతును ముని కిచ్చి పెండ్లిచేసెను. పెండ్లియైనదో

లేదో మొటనే నారదుడు వానరవదను డయ్యెను. పెద్దల మాటలు తప్పక తగిలి వచ్చును గదా !

నారదుడు కురూపియైనను రాకుమారికి వాని యెడల విరక్తి కలుగ లేదు. భక్తి సడలలేదు. ఉచిత సపర్యలతో పతిని తృప్తుని జేయుచుండెను. ఆమె చూపులు వాని పాదముల పైనే వ్రాలుచుండెను. మనసు వాని సుఖమునే కోరును. అతని యానందమే ఆమెకు ముఖ్యము. పతివ్రతయై నిచ్చులు వానిని తనివిదీఱ సేవించుచుండెను.

ఒకనాడు నారదుడు అడవులకు బోయెను. ఆ యడవిలో చిక్కని చెట్లు పసరు గ్రక్కుచుండెను. మెత్తని గరిక గోముగా పెరుగుచుండెను. రకరకముల అడవిపూలు కన్నుల పండువు గావించుచుండెను. వింత వింత పక్షులు ఎగురుచుండెను. వాని కూజితములు చెవుల పండువు సేయుచుండెను. రంగురంగుల మృగములు అటునిటు పరుగెత్తుచుండెను. సూర్యకాంతి చెట్లపై బడెను. బంగారు కాంతులు గ్రక్కుచుండెను. ఆ యడవి అందమునకు నారదుడు మురిసి పోయెను. “తానుండెడి స్వర్గములో ఒకటే అందము. ఆ యందములో మార్పులేదు. ఎప్పుడు ఆ కల్పవృక్షములే! ఆ హంసలే! క్రొత్తలేదు. వింతలేదు. ఆ యడవి యెంత చక్కగా నున్నది! ఎన్నిమార్పులు! ఎన్నిశోభలు! పిచ్చిప్రజలు స్వర్గము మంచిదందురు. అందేమున్నది? ఈ యడవి యందమును చూచి తీఱవలయును. చూచినచో మరల స్వర్గమునకు పోబుద్ధి పుట్టదు.” అని తర్కించుకొనుచుండెను. దాని రమణీయకమును మెచ్చుకొనుచుండెను.

ఆనందపరవశుడైన నారదునికి కాలము తెలియలేదు. గడియలు నిమిషములుగా జరిగిపోయెను. చాల సేపటికి వానికి ఇంటి విషయము గుర్తునకు వచ్చెను. “ఇంటివద్ద భార్య తన కొఱ కెదురు చూచుచుండెను. తాను వచ్చి చాల తడవైనది. ఇక పోవలయును,” అని వెనుదిరిగెను.

ఆశ్చర్యముగా అతని యెదుట పర్వతు డుండెను. అకస్మాత్తుగా అత డచటికి వచ్చెను. నారదునికి అల్లునిరాక ఆశ్చర్యము కలిగించినది. పూర్వము వారిరువురు మనసులు గలిసిన మిత్రులు. మధ్యలో స్పర్థలు పొడమినవి. తరువాత విడిపోయిరి. విడిపోయికూడ చాల కాలమైనది. నేడు హఠాత్తుగా కలిసికొనిరి. వారి ఆనందమునకు మేర లేకపోయెను. ఎడబాటు తరువాత. కలిగెడి కలయికలో ఎంత ఆనంద మున్నది! ఇప్పుడు వారి మనసులలో స్పర్థలులేవు. ప్రేమ జాలువాటుచున్నది. ఒకరి నొకరు కౌగిలించుకొనిరి. పరామర్శ చేసికొనిరి. సంతోష బాష్పములు రాల్చిరి. కొంతసేపు తన్మయులై నిలచిరి.

పర్వతుని కిప్పుడు భూలోక సంచారమునందు విసువు జనించెను. నిత్యము సేవించునవి మధురరసములైనను వెగటు పుట్టించునుగదా! దేనిలో నైనను మార్పు లుండవలెను. మార్పులే క్రొత్తరుచులు తెచ్చుచుండెను. అతడు మరల స్వర్గమునకు పోవలె ననుకొనెను. కాని మామ యిచ్చిన శాపము అడ్డువచ్చినది. పాపము! అత డేమి చేయును? తాను ద్రవ్విన గోతిలో తానే పడెను. తొందరపడి నారదునకు ముందు శాపమిచ్చెను. దాని ఫలము ననుభవించెను.

ఒక్కసారి విషయమంతయు స్మృతికి వచ్చెను. తల గిట్టున తిరిగిపోయెను. తాను మామ కిచ్చిన శాపమునకు పశ్చాత్తాపపడెను. గ్రుడ్లనిండనీరు గ్రుక్కుకొనెను. “మామా! క్షమింపు” మని నారదుని చేతులు పట్టుకొనెను. నారదు డతనిని బుజ్జగించి ప్రేమతో బలుకరించెను.

మనసులోని బాధలు పశ్చాత్తాపముతో నశించును. దుఃఖానంతరము సుఖములు వచ్చి పైబడును. పర్వతుడు తన కిచ్చిన శాపమును మరల్పు మని నారదుని కోరెను. ఆ మాటలకు నారదుడు నవ్వి “నీవే కదా! ముందు శాప మిచ్చితివి! నాకిచ్చిన శాపమును ముందు మరలించు” మని పర్వతునితో ననెను. పర్వతుడు శాపమును మరల్చెను. నారదుడు కూడ అట్లే చేసెను. అతని కెప్పటి రూపము వచ్చెను. పర్వతునికి ఆకాశయానము వచ్చెను. ఉభయులు నానందించిరి. పర్వతుడు నారదుని వెంట స్తంజయుని యింటి కరిగెను. ఇరువురు రాజమందిరమున బ్రవేశించిరి. సుకుమారి యెదురు వచ్చెను. ఆమె భర్త రాలేదు. అతని స్థానమున ఎవరో సుందర పురుషు డున్నాడు. పాపము! ఆమె వారి శాపముల సంగతి యెఱుగదు. నిజపురుషుని పరపురుషునిగా భావించెను. పెడమొగముపెట్టి పెనుదిరిగి పోయెను. ఆమె ఏమి చేయగలదు! పతివ్రతల స్వభావము లట్టివే కదా!

పర్వతు డామె చేతలకు నవ్వెను. ఆమెను బిలిచెను. “అమ్మా! ఇతడు నీవతి. నా శాపమువలన నడుమ నితనికి కోతిమొగము వచ్చినది. ఇప్పు డా శాపము పోయినది. నిజ రూపము వచ్చినది. పోల్చుకొను” మని యతనిని భూషెను.

తమ శాపవృత్తాంతములను జెప్పెను. ఆమెకు నమ్మకము కలిగించెను.

సుకుమారి భర్తను పోల్చుకొన్నది. ఆమె సంతసమునకు మేర లేకపోయెను. ఎప్పటివలె యెదురు వచ్చినది. భర్త పాదములు కడిగినది. ముంచుకొనివచ్చెడి భక్తితో మ్రొక్కినది. ఒడలెల్ల కన్నులు చేసికొని చూచినది. మేనంతయు చేతులు చేసికొని పూజించినది. నారదు డామె సేవలకు తృప్తుడయ్యెను. పర్వత నారదు లచటనేకొంతకాలముండిరి. స్తంజయుడు వారి కౌతిభ్యమిచ్చి నమస్కరించెను. ఆరాజున కేదైనను మేలు చేయవలెనని వారి కోరిక. అప్పటికే వారు వచ్చి చాల సంవత్సరము లైనది. స్వర్గమును జూడవలె నను కోరిక హెచ్చెను. ప్రయాణమునకు త్వరపడుచుండిరి.

వారిరువురు స్తంజయుని బిలిచిరి. “రాజా, నీ సేవలకు తృప్తి నొందితిమి. వలయు వరములు కోరుకొనుము. ఇచ్చెదము.” అని పల్కిరి. అతడు “మీరు ప్రీతులగుటయే పది వేలు. నాకు వేఱువరము లవసరము లేదు.” అని వినయముగా బలికెను. అతని వినయమునకు వారు మెచ్చుకొనిరి. “రాజా! దేవతలను మించిన తనయుడు కావలెనని నీవు మనసులో కోరుచుందువు. నీతలంపు మాకు దెలియును. అట్టి పుత్రుడే నీకు కలుగును. నిశ్చింతతో నుండుము.” అని వరమిచ్చి అనుగ్రహించిరి.

పర్వతునికి ఇంద్రునిపై ప్రేమ యెక్కువ. వారు రాజున కిచ్చిన వరము పెద్దది. దానివలన స్తంజయుని పుత్రుడు

దేవేంద్రునికంటే గొప్పవాడగును. అట్లగుటపర్వతాని కిష్టము లేదు. రాజుత్తో “అయ్యా! నీ పుత్రుడు తేజోవంతుడై పుట్టును. కాని దీర్ఘాయుష్మంతుడు కాడు.” అని పలికెను. ఆ పలుకులకు మానవనాధుడు ఉలికిపడెను. “మహాత్మా! మీ కేల యిట్టి బుద్ధిపుట్టినది? మీ అనుగ్రహమునకు కొఱత యేల కల్గినది? మీ దయారసము నాపై పూర్తిగా బ్రసరింపదా? లోటు చేసెదరా? అని దీనముగా ప్రార్థించెను. రాజు ప్రార్థనలకు పర్వతాను బొసనలేదు. కాదనలేదు. సమాధాన మీయక మిన్నకుండెను.

నారదునికి రాజుపై కరుణ కలిగెను. అతనివంక జూచి “రాజా! నీవు భయపడవలదు. మా అనుగ్రహమునకు లోటు రాదు. ఇంద్రునివలన నీసుతునికి ప్రమాదము రాకుండ జూచు కొనుము. ఏమిటక యుండుము. ఓపినంత శ్రద్ధతో గమనించుచుండుము. అంతగా ప్రమాదము కలిగినపుడు నన్ను దలచు కొనుము. ఆ యాపదను పోకార్తును. నీ కుమారుడు దేవేంద్రుని మించినవాడగును. అతని తేజస్సు దివ్యమై వెలుగును. ఉమ్మియు, చెమటయు, మలమూత్రములును బంగారు మురుము లగును. వానికి ‘సువర్ణప్రీతి’ యని పేరు పెట్టుము. ప్రమాదముతో నూడుము.” అని ఊహించి పలికెను. సృంజయుడు నారదుని బోధలు విని కలక దేతెను. సుఖముగా నుండెను.

పర్వత నారదులు రాజు నొడవతీచి స్వర్గమున కరిగిరి. సృంజయునికి కొన్నాళ్ళకు పుత్రుడు కలిగెను. ఆ శిశువు

దేహము తళ తళ మని మెరియుచుండెను. కన్నులు కాంత
లీనుచుండెను. నల్లని కుదులు నిగనిగ లాడుచుండెను.
మొగము కళ కళ లాడుచుండెను. ఆ శిశువునుండి వచ్చిన
మలమూత్రములు, కన్నీరు, చెమట బిందువులు, ఉమ్మియు
బంగారు రంగుతో మెరియుచుండెను. అవి క్రింద బడినపుడు
బంగారు కణిక లగుచుండెను. దినదినము బాలుని శరీరము
నుండి రాలుచున్న సువర్ణమునకు మేర లేకుండెను. అశిశువు
వિంత చరిత్రము దేశమంతట ప్రాకీపోయెను. అందఱు నాశ్చర్య
పడుచుండిరి. చూచుటకు తీర్థముగా ప్రజలు వచ్చుచుండిరి.
సృంజయుని యిల్లు పుణ్యక్షేత్రముగా మాఱిపోయెను.

దొంగలు కొందరు బాలునిపై కన్ను వేచిరి. తఱివేచిరి.
సమయము దొఱకినది. వారి కోరిక నెర వేరినది. వెంటనే
బాలునినోట గుడ్డలు గ్రుక్కిరి. చప్పుడు కాకుండ నడచిరి.
అడవిలోనికి పోయిరి. శరీరమును కోసిరి. జల్లెడ పట్టిరి.
వారికి బంగారము దొఱకలేదు. రక్తము స్రవించినది.
కండలు క్రిందపడినవి. ఆ పాపాత్ములు నిరాశ చెందిరి. చేసిన
దోషమునకు సిగ్గుపడిరి. బాధతో ఇంటికేగిరి. గుట్టుచప్పుడు
కాకుండ నుండిరి.

బాలుని పోకకు రాజు భేదమండెను. తన కుమారుని
ఇంద్రుడే అపహరించెనని తలచెను. వానికి శోకముతో
తేకువ చెడెను. పుత్రుని కొఱకు పనవి పనవి యేడ్చెను.
తుదకు నారదుని ధ్యానించెను. అతడు దేవముని కదా!
దివ్యబోధవలన సృంజయుని యేడ్చును వినెను. మనోవేగమున

వచ్చెను. రాజున కెన్నో ఉపశమన వాక్యములు చెప్పెను. ఊఱిడించెను. దొంగలు చేసినపని యెఱిగించెను. మ్రుచ్చుల మూర్ఖతచే చచ్చిన శిశువును దెత్తునని చెప్పెను. బుడత డపుడు నరకమున బడియుండెను. ముని వానిని భావమున ధ్యానించెను. అతని ప్రభావముచే సువర్ణస్థివి జీవించెను. పరుగెత్తుకొని తండ్రి యింటికి వచ్చెను. వచ్చిన బాలుని నారదుడు మామ కిచ్చెను. రాజు సంతోషముతో నుప్పొంగి పోయెను. నారదుడు బాలుని దీవించెను. “ఇంద్రు డితనిని జంపుటకు వేచియుండెను. జాగరూకుడవై యుండుము. ఆపద యైన నన్ను దలపుము.” అని మామతో జెప్పెను. తన దారి నరిగెను.

ఇంద్రుని మనసు కపటమైనది. అతనికి అసూయ మెండు. ఓర్పు శూన్యము. సువర్ణస్థివిని జంపుటకు వాడు ఉపాయములు నెమకుచుండెను. బృహస్పతితో ఆవిషయము చెప్పెను. ఇంద్రుడు చేయు నీచపుపని దేవగురున కిష్టము లేదు. ‘బాలుని వలన భయములే’దని ఇంద్రుని అనునయిం చెను. ఐనను ఇంద్రు డూరకుండలేదు. వానికి వజ్రాయుధ మున్నది. అది దివ్యమైనది. దానికి చైతన్యమున్నది. బుద్ధి యున్నది. దాని నాలోకించెను. “నీవు పులివై స్థంజయుని తనయుని చంపు” మని పంపెను. అది ప్రభువు మాటకు అంగీకరించెను. సమయము కొఱకు జూచుచుండెను.

ఒకనాడు స్థంజయుడు ఉత్సాహముతో నుండెను. స్త్రీలతో, బాలునితో ఆరణ్యమునకు బయలుదేఱెను.

గంగానది యొడ్డుననున్న వనములకు జేరెను, అందలి ప్రకృతి సౌందర్యము ఆనందము గొలుపుచుండెను. రాజు ఆయానందములో మునిగి తేలుచుండెను. స్త్రీలు చిగురులు, పూలు కోసికొనుచుండిరి. ఉల్లాసముతో నాడుచుండిరి. పక్షుల కూజితములు వినుచుండిరి. వాని గొంతులతో కలిసి పాటలు పాడుచుండిరి. పచ్చిగడ్డి గుబురులను మెచ్చుకొనుచుండిరి. ఎవరి యానందములో వారు మునిగి యుండిరి. బాలుని మరచిరి. సమయము కొఱకు చూచుచున్న వజ్రాయుధ మచటనే యుండెను. వెంటనే బెబ్బలి యయ్యెను. ఏనుగు గున్నవలె మెల్లగా నడచుచున్న బాలునిపై బడి చీల్చెను. ప్రాణములు దీసెను. వెంటనే అంతర్ధానమై పోయెను.

దాది క్షణకాలము మాత్రమే ఏమటుపాటున నుండెను, ఆపొరపాటును వజ్రాయుధ ముపయోగించుకొనెను. దైవగతి విచిత్రము కదా! బాలుని కొఱకు దాది పరుగిడి పోయెను. అతడు మృతుడై యుండెను. తన పొరపాటునకు దాది యెంతో దుఃఖించెను. లాభమేమి? ఆవార్తను వెంటనే రాజునకు రాణులకు తెలియజేసెను. వారందఱు బాలుని చుట్టును మూగిరి. కుమిలి కుమిలి యేడ్చిరి.

సృంజయుడు కొంచె మోషిక తెచ్చుకొనెను. నారదుని మరల ధ్యానించెను. ఆ దేవమునికి విషయమంతయు బోధ పడెను. ఇంద్రుని శాంతింపజేసెను. బాలునియందు పగ వలదని మందలించెను. అతని నొడబఱిచెను. దివినుండి భువికి వచ్చెను. సృంజయు నోదార్చెను. బాలుని బ్రదికించెను.

చిటునవ్వుతో బాలుడు లేచివచ్చెను. వానిని గని వారందఱు నానందమందిరి. రాజు బాలు నెత్తుకొని ముద్దాడెను. నార దుడు సరసముగా బలుకరించెను. బాలుని దీవించి స్వర్ణమున కరిగెను. రాజు నగరి కరిగి బాలునితో రాణులతో సుఖ ముగా నుండెను. సువర్ణప్రీతి పెద్దవాడై తండ్రి యనంతరము రాజ్యమును చక్కగా పాలించెను. అతని పాలనలో ధర్మము నాల్గు పాదములతో నడిచెను. అతని చరిత్రమును నారదుని మహాత్మ్యమును లోకము కొనియాడెను.

మహాత్ముల అనుగ్రహము సాటిలేనిది. దానితో మృత్యువునుకూడ జయింపవచ్చును అని ఇందలి నీతి.

